

Zavod za zapošljavanje

CRNE GORE

Employment Agency Of Montenegro

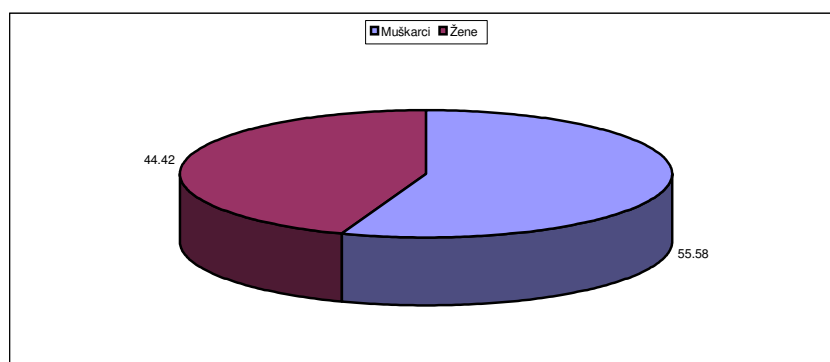
**IZVJEŠTAJ O RADU
ZA PRVO POLUGODIŠTE 2008. GODINE**

Podgorica, jul 2008. godine

1. EVIDENCIJA NEZAPOSLENIH LICA

Karakteristike i kretanje nezaposlenosti

Na evidenciji Zavoda za zapošljavanje na dan 30. jun 2008. godine nalazilo se 28.977 nezaposlena lica. Od ovog broja nezaposlenih žena je bilo 12.873 ili 44,42%. U odnosu na početak godine došlo je do smanjenja nezaposlenosti za 2.488 lica ili za 7,9% (1.1.2008. – 31.465 lica).

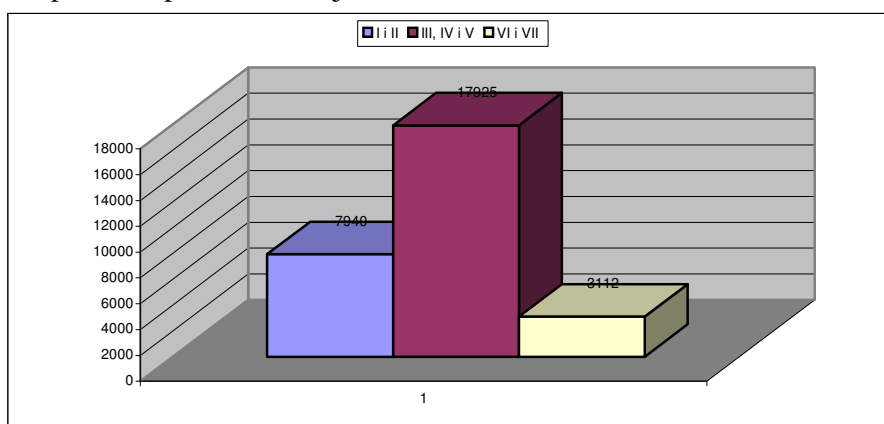
Stopa nezaposlenosti

Stopa nezaposlenosti na dan 30. jun 2008. godine je iznosila 10,96%. U poređenju sa početkom godine (1.1.2008.), kada je stopa nezaposlenosti iznosila 11,92% došlo je do smanjenja za 0,96%.

Obrazovna struktura nezaposlenih lica

Na evidenciji Zavoda se nalazi 7.940 lica ili 27,4% sa završenim I i II stepenom obrazovanja. Nezaposlenih sa III, IV i V stepenom obrazovanja ima 17.925 ili 61,86%, a sa VI, VII i VIII stepenom obrazovanja ima 3.112 lica ili 10,74%.

Pregled nezaposlenih po obrazovnoj strukturi:

Prikaz nezaposlenih lica prema opštinama i stepenima stručne spreme:

Opština	Σ	Žene	Stepen stručne spreme									
			I	II	III	IV	V	VI ₁	VI ₂	VII ₁	VII ₂	VIII
Andrijevića	343	134	101	8	107	110	2	6	0	9	0	0
Berane	1823	653	525	59	489	590	9	79	0	72	0	0
Budva	448	285	86	25	121	136	13	31	0	34	2	0
Bijelo Polje	3814	1686	917	253	1367	1007	28	125	0	117	0	0
Bar	1264	748	295	72	317	412	13	75	0	80	0	0
Cetinje	1642	775	666	65	328	462	13	51	0	54	3	0
Danilovgrad	696	283	136	19	236	236	23	24	0	22	0	0
Herceg Novi	741	316	44	100	261	184	39	54	0	56	3	0
Kotor	971	369	72	112	342	227	12	121	2	80	2	1
Kolašin	629	261	214	17	214	148	3	11	0	21	1	0
Mojkovac	635	228	165	39	225	169	2	18	0	17	0	0
Nikšić	3439	1726	506	189	1117	1088	26	192	3	312	6	0
Podgorica	5673	2652	1025	288	1393	1986	143	242	2	579	15	0
Plav	520	161	126	3	143	179	6	22	0	41	0	0
Plužine	125	49	23	4	52	35	0	4	0	7	0	0
Pljevlja	2456	1119	520	169	773	818	25	83	0	67	1	0
Rožaje	1344	409	431	23	448	313	6	60	0	63	0	0
Šavnik	172	62	42	7	68	47	0	2	1	5	0	0
Tivat	715	253	55	32	219	170	132	51	2	54	0	0
Ulcinj	1179	537	367	66	346	270	20	34	0	74	2	0
Žabljak	348	167	70	4	104	153	0	9	0	8	0	0
UKUPNO=	28977	12873	6386	1554	8670	8740	515	1294	10	1772	35	1
			7.940		17.925			3.112				

Regionalna struktura nezaposlenosti

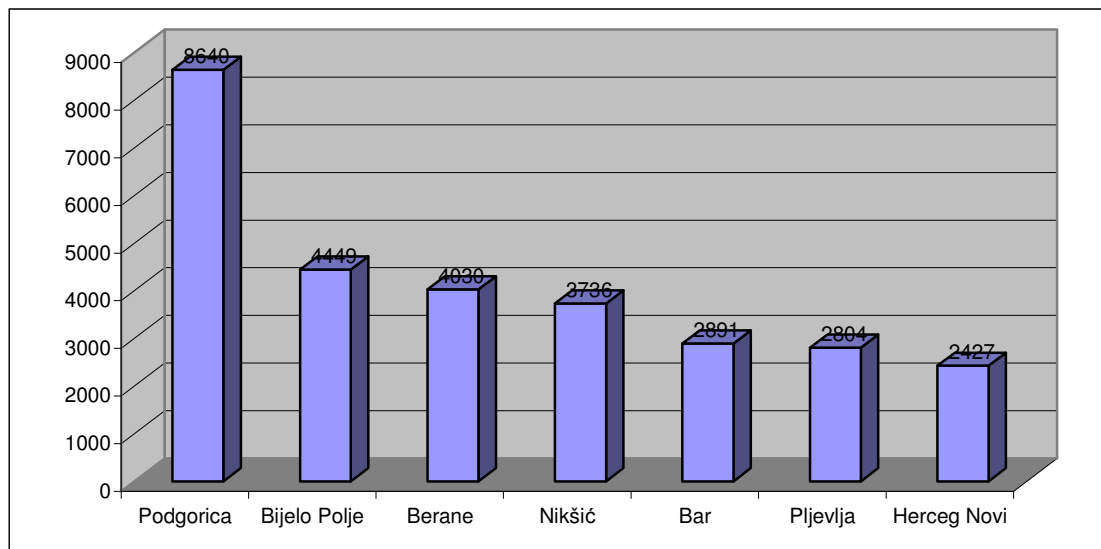
Najveći apsolutni broj nezaposlenih lica na dan 30. jun 2007. godine imali su Biro rada Podgorica sa kancelarijama u Kolašinu, Danilovgradu i Cetinju (8.640 lica ili 29,81%) i Biro rada Bijelo Polje sa Kancelarijom Mojkovac (4.449 lica ili 15,35%). Najmanji broj nezaposlenih lica zabilježen je u Birou rada Herceg Novi, sa kancelarijama u Kotoru i Tivtu (2.427 lica ili 8,37%) i u Birou rada Pljevlja sa Kancelarijom Žabljak (2.804 lica ili 9,67%).

Prikaz nezaposlenih lica prema biroima rada i stepenima stručne spreme:

Opština	Σ	Žene	Stepen stručne spreme									
			I	II	III	IV	V	VI ₁	VI ₂	VII ₁	VII ₂	VIII
Podgorica	5673	2652	1025	288	1393	1986	143	242	2	579	15	0
Cetinje	1642	775	666	65	328	462	13	51	0	54	3	0
Danilovgrad	696	283	136	19	236	236	23	24	0	22	0	0
Kolašin	629	261	214	17	214	148	3	11	0	21	1	0
Biro rada Podgorica	8640	3971	2041	389	2171	2832	182	328	2	676	19	0

Berane	1823	653	525	59	489	590	9	79	0	72	0	0
Andrijevica	343	134	101	8	107	110	2	6	0	9	0	0
Plav	520	161	126	3	143	179	6	22	0	41	0	0
Rožaje	1344	409	431	23	448	313	6	60	0	63	0	0
Biro rada Berane	4030	1357	1183	93	1187	1192	23	167	0	185	0	0
Herceg Novi	741	316	44	100	261	184	39	54	0	56	3	0
Kotor	971	369	72	112	342	227	12	121	2	80	2	1
Tivat	715	253	55	32	219	170	132	51	2	54	0	0
Biro rada Herceg Novi	2427	938	171	244	822	581	183	226	4	190	5	1
Nikšić	3439	1726	506	189	1117	1088	26	192	3	312	6	0
Šavnik	172	62	42	7	68	47	0	2	1	5	0	0
Plužine	125	49	23	4	52	35	0	4	0	7	0	0
Biro rada Nikšić	3736	1837	571	200	1237	1170	26	198	4	324	6	0
Pljevlja	2456	1119	520	169	773	818	25	83	0	67	1	0
Žabljak	348	167	70	4	104	153	0	9	0	8	0	0
Biro rada Pljevlja	2804	1286	590	173	877	971	25	92	0	75	1	0
Bijelo Polje	3814	1686	917	253	1367	1007	28	125	0	117	0	0
Mojkovac	635	228	165	39	225	169	2	18	0	17	0	0
Biro rada Bijelo Polje	4449	1914	1082	292	1592	1176	30	143	0	134	0	0
Bar	1264	748	295	72	317	412	13	75	0	80	0	0
Budva	448	285	86	25	121	136	13	31	0	34	2	0
Ulcinj	1179	537	367	66	346	270	20	34	0	74	2	0
Biro rada Bar	2891	1570	748	163	784	818	46	140	0	188	4	0
UKUPNO=	28977	12873	6386	1554	8670	8740	515	1294	10	1772	35	1

Pregled nezaposlenih po biroima rada:

Pregled smanjanja nezaposlenosti po biroima rada:

1. Biro rada Herceg Novi sa kancelarijama Tivat i Kotor – 14,54%;
2. Biro rada Bijelo Polje sa Kancelarijom Mojkovac – 12,21%;
3. Biro rada Bar sa kancelarijama Budva i Ulcinj – 11,56%;
4. Biro rada Nikšić sa kancelarijama Plužine i Šavnik – 10,45%;
5. Birou rada Pljevlja sa Kancelarijom Žabljak – 9,93%;
6. Biro rada Berane sa kancelarijama Andrijevisa, Plac i Rožaje – 3,01% i
7. Biro rada Podgorica sa kancelarijama Kolašin, Danilovgrad i Cetinje – 2,45%.

Pregled broja nezaposlenih lica sa procentom smanjenja/povećanja nezaposlenih, prema biroima rada i kancelarijama:

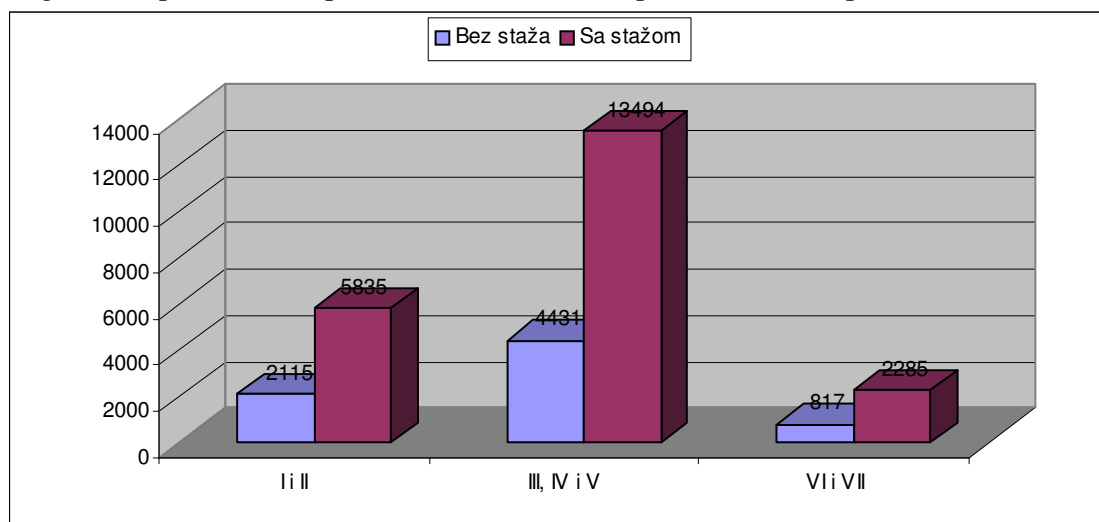
Biro rada - kancelarija	1.1.2008.	%	30.6.2008.	%	Razlika	% smanjenja/povećanja
Podgorica	6685	21.25	5673	19.58	1012	15.14
Cetinje	765	2.43	1642	5.67	-877	-114.64
Danilovgrad	719	2.29	696	2.40	23	3.20
Kolašin	688	2.19	629	2.17	59	8.58
Biro rada Podgorica	8857	28.15	8640	29.82	217	2.45
Berane	1947	6.19	1823	6.29	124	6.37
Andrijevisa	394	1.25	343	1.18	51	12.94
Plav	484	1.54	520	1.79	-36	-7.44
Rožaje	1330	4.23	1344	4.64	-14	-1.05
Biro rada Berane	4155	13.21	4030	13.91	125	3.01
Herceg Novi	929	2.95	741	2.56	188	20.24
Kotor	1053	3.35	971	3.35	82	7.79
Tivat	858	2.73	715	2.47	143	16.67
Biro rada Herceg Novi	2840	9.03	2427	8.38	413	14.54
Nikšić	3839	12.20	3439	11.87	400	10.42
Šavnik	205	0.65	172	0.59	33	16.10
Plužine	128	0.41	125	0.43	3	2.34
Biro rada Nikšić	4172	13.26	3736	12.89	436	10.45
Pljevlja	2761	8.77	2456	8.48	305	11.05
Žabljak	352	1.12	348	1.20	4	1.14
Biro rada Pljevlja	3113	9.89	2804	9.68	309	9.93
Bijelo Polje	4313	13.71	3814	13.16	499	11.57
Mojkovac	755	2.40	635	2.19	120	15.89
Biro rada Bijelo Polje	5068	16.11	4449	15.35	619	12.21
Bar	1621	5.15	1264	4.36	357	22.02
Budva	448	1.42	448	1.55	0	0.00
Ulcinj	1200	3.81	1179	4.07	21	1.75
Biro rada Bar	3269	10.39	2891	9.98	378	11.56
Σ CRNA GORA	31465	100	28977	100.00	2488	7.91

Struktura nezaposlenih prema radnom stažu

Od ukupnog broja nezaposlenih 25,41% ili 7.363 prvi put traži zaposlenje, odnosno nema radnog staža (evidentiranog). Od toga, lica bez kvalifikacija (I i II stepen) ima 2.115 ili 28,72%, srednjoškolaca (III, IV i V stepen) 4.431 ili 60,18% i lica sa višim i visokim obrazovanjem (VI, VII i VIII stepen) 817 ili 11,1%.

Od ukupnog broja nezaposlenih 74,59% ili 21.614 lica posjeduje radni staž odnosno ne traži prvi put posao. Od toga 5.835 lica ili 26,99% nema kvalifikaciju (I i II stepen), 13.494 ili 62,43% su srednjoškolci i 2.285 ili 10,58% su lica sa visokom ili višom spremom.

Pregled nezaposlenih lica prema radnom stažu i stepenima stručne spreme:

Pregled nezaposlenih lica prema dužini radnog staža i stepenima stručne spreme:

Dužina Radnog staža	Stepen stručne spreme										Ukupno	ž
	I	II	III	IV	V	VI ₁	VI ₂	VII ₁	VII ₂	VIII		
Bez staža	1726	389	1992	2421	18	281	3	529	4	0	7363	3545
Do 1 godine	449	115	750	1138	6	123	1	150	2	0	2734	1487
Preko 1 do 2	145	63	337	492	4	190	1	322	6	0	1560	983
Preko 2 do 3	99	35	195	274	0	62	0	97	1	1	764	467
Preko 3 do 5	145	44	309	447	4	67	1	93	3	0	1113	657
Preko 5 do 10	289	88	477	598	11	91	0	104	2	0	1660	899
Preko 10 do 20	804	200	934	962	33	128	2	163	7	0	3233	1342
Preko 20 do 30	2009	473	2611	1789	200	254	1	242	9	0	7588	2933
Preko 30	720	147	1065	619	239	98	1	72	1	0	2962	560
Ukupno:	6386	1554	8670	8740	515	1294	10	1772	35	1	28977	12873

Novoprijavljeni u izvještajnom periodu

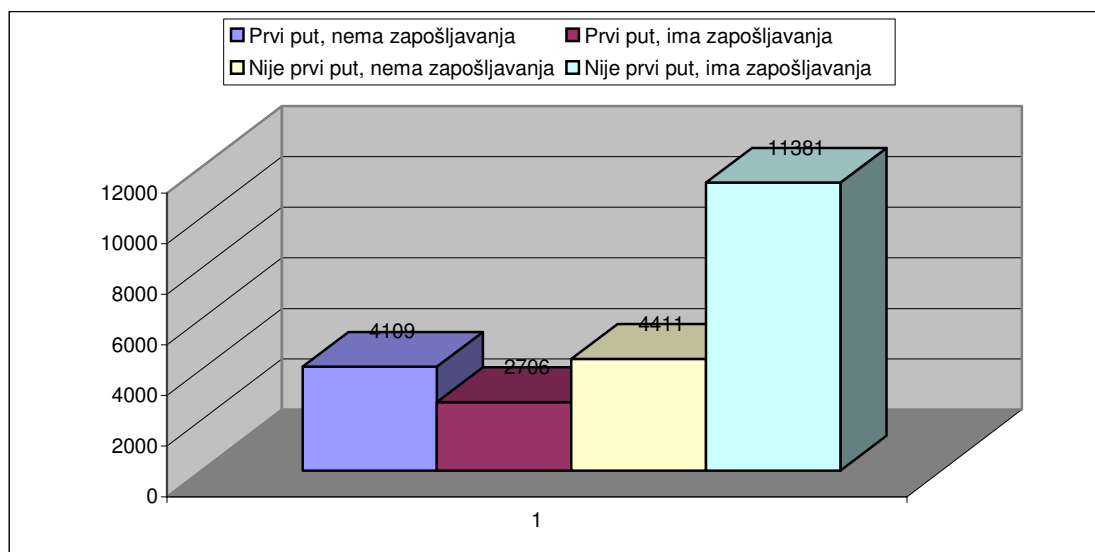
U prvom polugodištu 2008. godine na evidenciju Zavoda za zapošljavanje se prijavilo 22.607 lica. Od navedenog broja, broj lica koja se prvi put prijavljuju je 6.815 ili 30,14%, dok se 14.569 lica ili 69,86% već prijavljivalo na evidenciju Zavoda.

U odnosu na isti period prethodne godine prijavljeno je 1.504 lica više ili 7,12% (period 1.1. – 30.6.2007. godine – 21.103 novoprijavljenih).

Pregled novoprijavljenih po stepenima stručne spreme

	Ukupno	Žene	I	II	III	IV	V	VI ₁	VI ₂	VII ₁	VII ₂	VIII
Prvi put, nema zapošljavanja	4109	1968	1568	45	547	1249	11	98	2	587	2	0
Prvi put, ima zapošljavanja	2706	1197	823	85	615	818	35	81	1	235	13	0
Nije prvi put, nema zapošljavanja	4411	2244	1716	117	1114	1167	5	96	2	192	2	0
Nije prvi put, ima zapošljavanja	11381	5807	2092	495	3311	3992	67	518	5	890	10	1
UKUPNO:	22607	11216	6199	742	5587	7226	118	793	10	1904	27	1

Pregled novoprijavljenih

Pregled novoprijavljenih lica prema opštinama i stepenima stručne spreme:

Opština	Ukupno	žene	I	II	III	IV	V	VI ₁	VI ₂	VII ₁	VII ₂	VIII
Andrijevica	155	53	61	0	50	36	0	4	0	4	0	0
Berane	1192	507	360	21	299	393	1	34	0	84	0	0
Budva	545	305	115	14	117	215	6	27	0	51	0	0
Bijelo Polje	1734	756	489	61	516	498	5	55	0	109	1	0
Bar	1578	854	454	101	353	499	3	69	0	99	0	0
Cetinje	1600	767	659	57	267	488	9	50	0	68	2	0

Danilovgrad	725	346	167	14	215	274	4	14	0	37	0	0
Herceg Novi	881	469	95	85	260	268	11	73	0	84	5	0
Kotor	621	289	65	43	176	211	3	59	3	60	0	1
Kolašin	290	135	93	10	103	61	1	3	0	18	1	0
Mojkovac	330	138	79	10	114	102	1	7	0	17	0	0
Nikšić	2277	1191	413	84	644	747	17	86	2	280	4	0
Podgorica	6151	3207	1381	148	1295	2324	31	204	2	754	12	0
Plav	1593	855	988	9	317	226	6	16	0	31	0	0
Plužine	118	51	25	1	52	29	0	2	0	9	0	0
Pljevlja	1154	519	227	39	369	411	7	37	0	63	1	0
Rožaje	687	281	298	0	184	148	0	11	0	46	0	0
Šavnik	57	23	13	4	9	22	0	3	1	5	0	0
Tivat	388	223	44	25	117	138	6	24	2	32	0	0
Ulcinj	475	225	164	16	116	114	7	12	0	45	1	0
Žabljak	56	22	9	0	14	22	0	3	0	8	0	0
Ukupno:	22607	11216	6199	742	5587	7226	118	793	10	1904	27	1

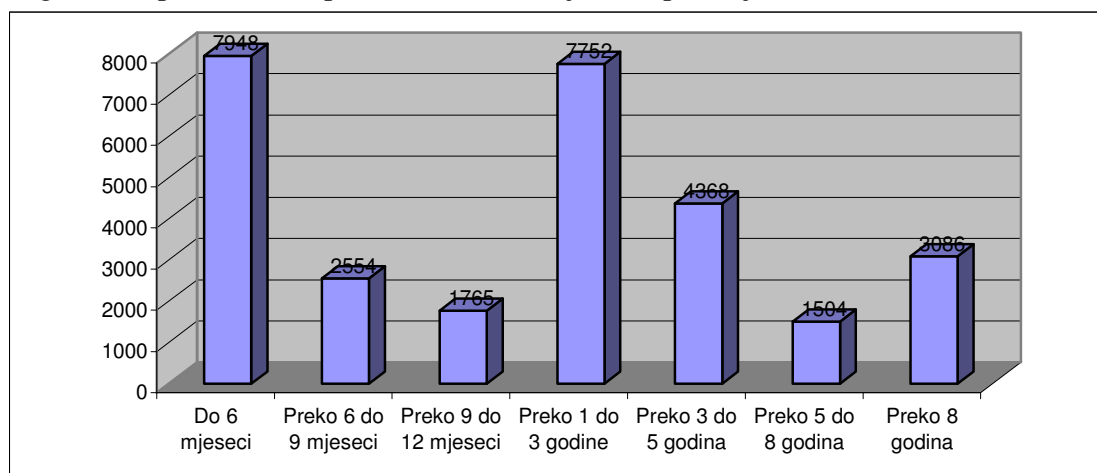
Najveći apsolutni broj novoprijavljenih lica bio je u biroima rada Podgorica (8.766 ili 38,77%), Berane (3.627 ili 16,04%), Nikšić (2.452 ili 10,84%) i Bijelo Polje (2.064 ili 9,13%).

Struktura prema čekanju na zaposlenje

Od ukupnog broja nezaposlenih 8.958 ili 30,91% posao čeka duže od 3 godine. Od toga 2.822 lica ili 31,5% imaju I ili II stepen obrazovanja. Lica koja čekaju preko 3 godina sa završenim III, IV i V stepenom obrazovanja ima 5.609 ili 62,61%, a lica sa višim i visokim obrazovanjem je 527 ili 5,89%.

Do jedne godine čeka 12.267 lica ili 42,33%. Od tog broja lica sa I i II stepenom obrazovanja je 3.174 ili 25,87%. Lica sa III, IV i V stepenom obrazovanja ima 7.305 ili 59,55%. Lica sa VI, VII i VIII stepenom obrazovanja ima 1.788 ili 14,58%.

Pregled nezaposlenih lica prema dužini čekanja na zaposlenje

Pregled nezaposlenih lica prema dužini čekanja na zaposlenje i stepenima stručne spreme:

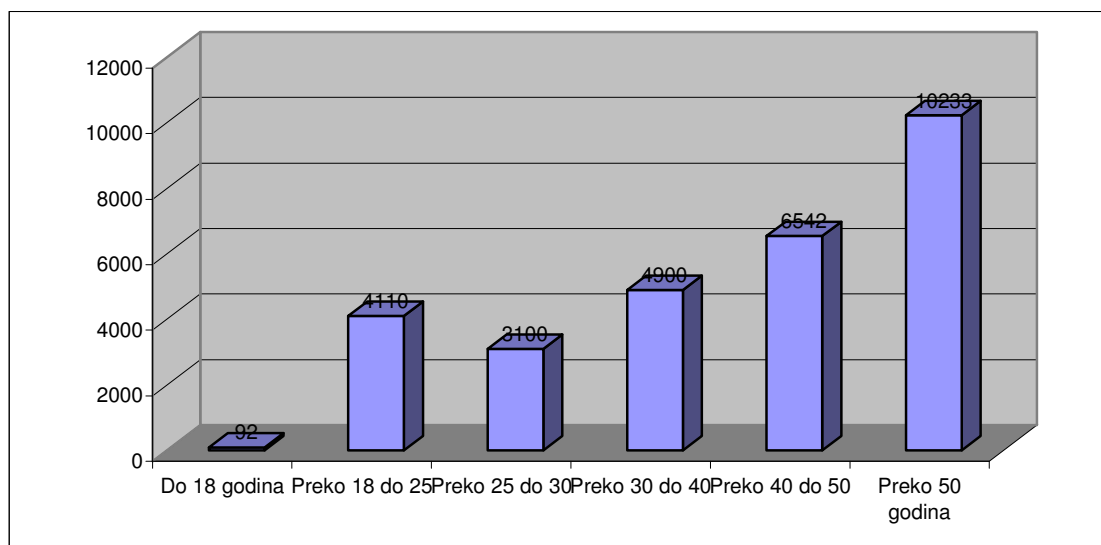
Dužina čekanja	Stepen stručne spreme										Ukupno	
	I	II	III	IV	V	VI ₁	VI ₂	VII ₁	VII ₂	VIII	Σ	ž
Do 6 mjeseci	1946	249	1887	2651	56	344	5	793	16	1	7948	3883
Preko 6 do 9 mjeseci	596	64	690	796	31	128	1	244	4	0	2554	1061
Preko 9 do 12 mjeseci	274	45	512	549	133	104	1	145	2	0	1765	785
Preko 1 do 3 godine	1577	367	2544	2282	185	397	2	389	9	0	7752	3289
Preko 3 do 5 godina	997	301	1553	1128	82	186	1	118	2	0	4368	1655
Preko 5 do 8 godina	358	143	487	403	18	50	0	43	2	0	1504	600
Preko 8 godina	638	385	997	931	10	85	0	40	0	0	3086	1600
Ukupno:	6386	1554	8670	8740	515	1294	10	1772	35	1	28977	12873
Ukupno žene	2297	691	3151	5007	40	671	1	1000	14	1		

Struktura nezaposlenih prema godinama starosti

Najveći broj nezaposlnih lica je u kategoriji starosti preko 50 godina i iznosi 10.223 lica ili 35,31%. Lica starosti preko 40 godina ima 16.775 ili 57,89%, što ukazuje na dosta nepovoljnu starosnu strukturu. Lica starosti do 25 godina ima 4.202 ili 14,5%.

Godine života	Stepen stručne spreme										Ukupno	
	I	II	III	IV	V	VI ₁	VI ₂	VII ₁	VII ₂	VIII	Σ	ž
Do 18 godina	86	4	2	0	0	0	0	0	0	0	92	55
Preko 18 do 25	568	97	1348	1711	9	121	1	253	2	0	4110	1912
Preko 25 do 30	477	110	819	917	7	242	4	516	4	0	3100	1615
Preko 30 do 40	904	267	1289	1725	20	283	0	398	11	1	4900	2712
Preko 40 do 50	1446	458	1718	2302	95	252	1	257	8	0	6542	3334
Preko 50 godina	2863	618	3495	2085	384	396	4	348	10	0	10233	3245
Ukupno:	6386	1554	8670	8740	515	1294	10	1772	35	1	28977	12973
Ukupno žene	2297	691	3151	5007	40	671	1	1000	14	1		

Pregled nezaposlenih lica prema godinama starosti

Stručni tretman nezaposlenih lica

Radi povećanja ukupne zaposlenosti i unapređenja kvaliteta ponude radne snage Zavod je realizovao utvrđene oblike rada sa nezaposlenima.

Informativni razgovori

Informativni razgovori organizuju se za sva novoprijavljena lica sa evidencije Zavoda, a izvode ga stručno obučeni savjetnici za zapošljavanje. Na informacionom razgovoru nezaposlena lica dobijaju informacije o svojim pravima i obavezama, koje imaju dok se nalaze na evidenciji. Nezaposleni se kroz ove razgovore, u grupama od po 15-20 učesnika, upoznaju sa programima aktivne politike zapošljavanja: informacijsko-motivacijskim seminarima, dokvalifikacijama, prekvalifikacijama, specijalizacijama, profesionalnoj orijentaciji, kreditima za samozapošljavanje i sl. Ukazuje im se i na to koliko je važna njihova aktivna uloga u traženju zaposlenja; prezentiraju im se statistički podaci o važnim karakteristikama tržišta rada, potražnji za pojedinim zanimanjima i stanju na evidenciji Zavoda; ukazuje se na potrebu za sticanjem novih znanja radi očuvanja radne kondicije i lakšeg uključivanja na tržište rada i dobijaju još niz korisnih informacija o funkcijama Zavoda i tržištu rada. U prvom polugodištu 2008. godine kroz ovaj stručni tretman prošlo je 4.172 lica.

Informativno–motivacioni seminari (radionice)

Informativno–motivaconi seminari (radionice) su programi namijenjeni svim nezaposlenim licima, a imaju svrhu da informišu nezaposlene o svim značajnim obilježjima tržišta rada i zapošljavanja. Takođe, cilj im je da motivišu nezaposlene na aktivno traženje zaposlenja. Ovi seminari bitno utiču na jačanje samopouzdanja što je važan preduslov za samostalno aktivno traženje posla. Uče se i konkretne vještine pisanja molbi, biografija, predstavljanje poslodavcu. Izvode se i specijalističke radionice za lica koja planiraju da se bave preduzetništvom. U prvom polugodištu 2008. godine ovu vrstu programa prošlo je 384 nezaposlena lica. Naše analize pokazuju da ovi seminari vrlo podsticajno utiču na nezaposlena lica da aktivno traže posao, a isto tako podstiču nezaposlena lica na aktivno učešće u programima APZ.

Intervjui i planovi zapošljavanja

Za svako nezaposleno lice savjetnici za zapošljavanje rade individualni plan zapošljavanja na osnovu strukturiranog intervjuja. Plan zapošljavanja pomaže nezaposlenom licu da brže dođe do posla uz visoko stručno i profesionalno usmjeravanje savjetnika. U prvom polugodištu 2008. godine je urađeno 33.886 planova zapošljavanja i 52.607 realizacija planova zapošljavanja. Svako nezaposleno lice je dobilo svoje planove zapošljavanja.

Oglašavanje slobodnih radnih mjesta

U prvom polugodištu 2008. godine oglašeno je 37.353 slobodna radna mjesta kroz 18.638 prijava o slobodnim radnim mjestima, što je za 3.878 ili 11,58% više nego u istom periodu prethodne godine (u prvom polugodištu 2007. godine je oglašeno 33.475 slobodnih radna mjesta).

Od ukupnog broja oglašanih slobodnih radnih mjesta 9.909 ili 26,53% je radni odnos na **neodređeno** vrijeme, 17.821 ili 47,7% je radni odnos na **određeno** vrijeme, 2.139 ili 5,72% su **pripravnici** i 7.485 ili 20,05% su ostale vrste ranog odosa (*pripravnik-volonter, dopunski rad, privremeni i povremeni poslovi, sezonski poslovi, privremeno radno angažovanje, zapošljavanja invalida*).

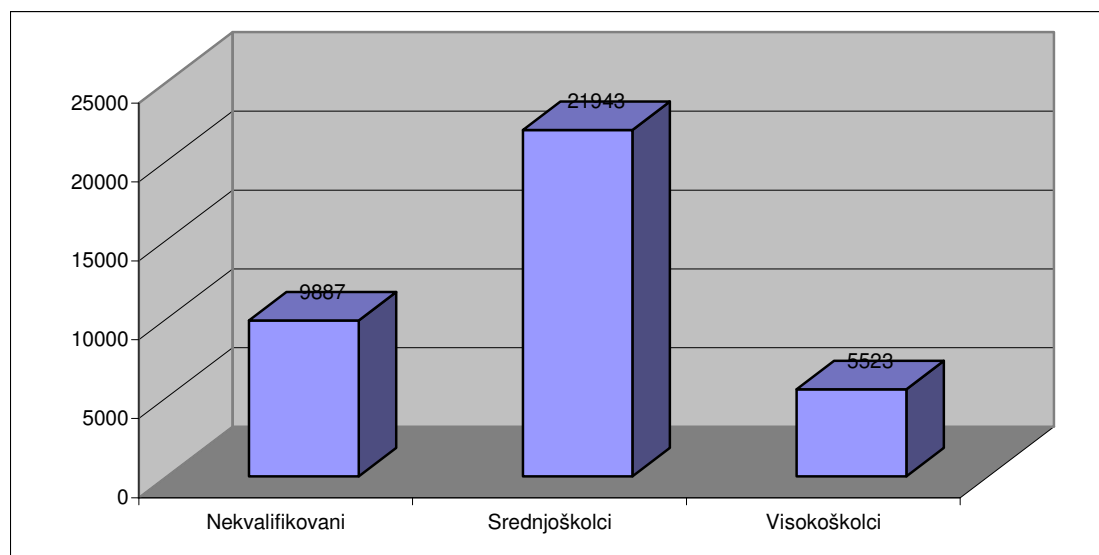
Posmatrano prema **vrsti radnog mjesta** 20.723 ili 55,47% su **novootvorena** radna mjesta, a 16.631 ili 44,53% su **upražnjena** radna mjesta.

Od ukupno oglašanih slobodnih radnih mjesta 35.214 ili 94,27% su **potrebe za radnicima**, a 2.139 ili 5,72% su iskazane **potrebe za pripravicima**.

Pregled slobodnih radnih mjesta ima sljedeću kvalifikacionu strukturu:

- nekvalifikovani (I i II stepen) 9.887 ili 26,47%
- srednja stručna sprema (III, IV i V stepen) 21.943 ili 58,74%
- viša i visoka škola (VI, VII i VIII stepen) 5.523 ili 14,79%

Pregled slobodnih radnih mjesta :

Najviše slobodnih radnih mjesta je oglašeno za IV sss 11.965 ili 32,03%, zatim za III sss 9.612 ili 25,73% i I sss 7.501 ili 20,08%.

Pregled slobodnih radnih mjesta prema opštinama i stepenima stručne spreme:

Opština	Prijave	SRM	I	II	III	IV	V	VI ₁	VI ₂	VII ₁	VII ₂	VIII
ANDRIJEVICA	36	63	5	1	28	15	1	0	0	13	0	0
BAR	1451	3064	901	165	684	966	51	83	0	213	1	0
BERANE	424	834	253	9	148	296	1	22	0	105	0	0
BIJELO POLJE	764	1406	316	5	582	302	1	38	0	158	4	0
BUDVA	2003	5528	1200	713	1343	1774	123	86	0	282	7	0
CETINJE	332	700	114	5	213	217	0	14	0	135	2	0
DANILOVGRAD	309	531	159	5	113	144	5	13	0	92	0	0
HERCEG NOVI	1790	3417	711	617	1172	581	24	109	0	195	8	0
KOLAŠIN	275	534	150	17	174	158	1	7	0	27	0	0
KOTOR	934	1431	218	111	474	418	17	38	0	153	2	0
MOJKOVAC	153	235	46	0	93	52	5	10	0	29	0	0
NIKŠIĆ	1581	3096	480	191	874	1123	2	54	0	370	2	0
PLAV	43	103	27	0	34	33	0	0	0	9	0	0
PLJEVLJA	511	970	241	4	294	261	1	24	0	144	1	0
PLUŽINE	58	76	9	1	33	7	1	3	0	21	1	0
PODGORICA	6438	12208	1775	322	2209	5042	117	305	0	2364	70	4
ROŽAJE	277	451	101	4	203	57	2	13	0	71	0	0
ŠAVNIK	22	33	7	0	8	11	0	2	0	5	0	0
TIVAT	549	1059	209	166	387	198	10	21	0	68	0	0
ULCINJ	598	1406	515	34	521	239	2	14	0	81	0	0
ŽABLJAK	90	208	64	16	25	71	2	3	0	27	0	0
UKUPNO	18638	37353	7501	2386	9612	11965	366	859	0	4562	98	4

Najviše slobodnih radnih mjesta je oglašeno u Podgorici 6.438 ili 17,23%, zatim u Budvi 2.003 ili 5,36% i Herceg Novom 1.790 ili 4,79%.

Pregled slobodnih radnih mjesta prema vrsti radnog mjesta, radnog odnosa i stručnoj spremi:

SSS	Ukupno	Vrsta radnog mjesta		Vrsta radnog odnosa			
		Novootvorena	Upraznjena	Na neodređeno	Na određeno	Pripravnici	Ostali
I	7501	4220	3281	1528	3809	0	2164
II	2386	1496	890	395	682	0	1309
III	9612	5998	3614	3109	4530	9	1964
IV	11965	6066	5899	3079	6748	415	1723
V	366	167	199	43	159	0	164
VI ₁	859	422	437	218	375	192	74
VII ₁	4562	2314	2248	1473	1496	1522	71
VII ₂	98	36	62	63	18	1	16
VIII	4	3	1	0	4	0	0
Ukupno	37353	20722	16631	9908	17821	2139	7485

Pregled slobodnih radnih mjesta prema djelatnostima i stručnoj spremi:

Djelatnost	Σ	%	Stepen stručne spreme								
			I	II	III	IV	V	VI ₁	VII ₁	VII ₂	VIII
A Poljoprivreda, lov i šumarstvo	382	1.02	132	14	102	80	2	7	44	1	0
B Ribarstvo	71	0.19	17	4	27	22	1	0	0	0	0
V Vađenje rude i kamena	609	1.63	184	12	178	105	0	20	110	0	0
G Prerađivačka industrija	3708	9.93	1080	128	1075	999	24	51	350	1	0
D Proizvodnja i snadbijevanje električnom energijom, gasom i vodom	515	1.38	59	13	193	144	1	3	102	0	0
Đ Građevinarstvo	2212	5.92	682	178	589	421	28	37	274	3	0
E Trgovina na veliko i malo, opravka motornih vozila, motocikala i predmeta za domaćinstvo	10871	29.10	2055	438	3546	4153	21	160	498	0	0
Ž Hoteli i restorani	7420	19.86	1928	1255	2109	1694	206	91	137	0	0
Z Saobraćaj, skladištenje i veze	2643	7.08	267	65	757	1180	13	143	211	7	0
I Finansijsko poslovanje	723	1.94	21	2	5	352	1	39	302	1	0
J Aktivnosti u vezi sa nekretninama, iznajmljivanje i poslovne aktivnosti	2207	5.91	336	107	389	842	2	68	462	1	0
K Državna uprava i odbrana; obavezno socijalno osiguranje	1318	3.53	29	21	23	299	3	59	880	4	0
L Obrazovanje	866	2.32	70	4	24	26	11	52	671	4	4
LJ Zdravstveni i socijalni rad	1326	3.55	166	30	91	601	5	75	284	74	0
M Ostale komunalne, društvene i lične uslužne aktivnosti	2473	6.62	473	115	501	1044	48	54	236	2	0
N Privatna domaćinstva sa zaposlenim licima	8	0.02	2	0	3	2	0	0	1	0	0
NJ Eksteritorijalne organizacije i tijela	1	0.00	0	0	0	1	0	0	0	0	0
UKUPNO:	37353	100	7501	2386	9612	11965	366	859	4562	98	4

Najviše oglašanih slobodnih radnih mjesta je u trgovini, opravci motornih vozila i predmeta za domaćinstvo (10.871 ili 29,1%), zatim u turizmu i ugostiteljstvu, (7.420 ili 19,86%).

Pregled slobodnih radnih mjesta po djelatnostima i vrsti radnog odnosa:

	Ukupno:	Novootvoreno	Upraznjeno	Neodređeno	Određeno	Pripravnik	Pripravnik volonter	Dopunski rad	Privremeni poslovi	Sezonski poslovi	Privrem.radno ang.	Invalidi
A Poljoprivreda, lov i šumarstvo	382	211	171	67	265	24	0	0	0	26	0	0
B Ribarstvo	71	36	35	24	41	0	0	0	0	6	0	0
V Vađenje rude i kamena	515	263	252	256	176	63	0	0	0	20	0	0
G Prerađivačka industrija	2212	1351	861	733	1251	81	0	1	73	73	0	0
D Proizvodnja i snadbijevanje električnom energijom, gasom i vodom	1087	6304	4568	3351	6315	152	1	1	0	1048	4	0
Đ Građevinarstvo	3708	1917	1791	975	2277	119	0	0	0	337	0	0
E Trgovina na veliko i malo, opravka motornih vozila,	723	376	347	202	432	88	0	0	0	0	1	0

motocikala i predmeta za domaćinstvo												
Ž Hoteli i restorani	2207	1665	542	876	929	193	0	2	0	206	1	0
Z Saobraćaj, skladištenje i veze	1318	448	870	525	381	399	0	0	0	13	0	0
I Finansijsko poslovanje	866	343	523	41	437	385	0	3	0	0	0	0
J Aktivnosti u vezi sa nekretninama, iznajmljivanje i poslovne aktivnosti	1326	476	850	298	552	289	0	16	0	171	0	0
K Državna uprava i odbrana; obavezno socijalno osiguranje	2473	787	1686	512	1676	147	0	0	0	138	0	0
L Obrazovanje	8	6	2	5	2	1	0	0	0	0	0	0
LJ Zdravstveni i socijalni rad	1	1	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0
M Ostale komunalne, društvene i lične uslužne aktivnosti	609	284	325	98	466	44	0	0	0	1	0	0
N Privatna domaćinstva sa zaposlenim licima	2643	1534	1109	971	1244	122	0	12	0	294	0	0
NJ Eksteritorijalne organizacije i tijela	7420	4721	2699	975	1376	31	0	3	3	5031	1	0
UKUPNO:	37353	20723	16631	9909	17821	2138	1	38	76	7364	7	0

Zapošljavanje

Prema povratnim informacijama dobijenim od strane poslodavaca putem obrasca E3, sa evidencije Zavoda za zapošljavanje, u prvom polugodištu 2008. godine, zaposleno je 19.981 lice.

Pregled zapošljavanja prema opštinama i stručnoj spremi:

Opština	Ukupno	I	II	III	IV	V	VI ₁	VI ₂	VII ₁	VII ₂	VIII
Andrijevića	23	1	0	2	9	0	2	0	9	0	0
Bar	1631	408	97	449	485	8	74	0	110	0	0
Berane	400	73	0	85	164	0	12	0	66	0	0
Bijelo Polje	893	111	23	277	325	2	63	0	92	0	0
Budva	1727	360	87	586	528	17	50	1	97	1	0
Cetinje	202	29	2	32	84	3	15	0	37	0	0
Danilovgrad	277	79	8	65	82	2	6	0	35	0	0
Herceg Novi	2034	277	291	681	530	9	116	0	126	4	0
Kolašin	355	62	15	144	114	0	6	0	14	0	0
Kotor	951	111	49	314	325	9	42	1	97	3	0
Mojkovac	155	13	1	70	45	1	6	0	19	0	0
Nikšić	2328	202	63	772	935	10	98	0	247	1	0
Plav	14	0	0	3	8	0	0	0	3	0	0
Pljevlja	853	114	25	300	292	12	21	0	88	1	0
Plužine	58	6	0	29	11	0	2	0	10	0	0
Podgorica	6312	1039	142	1464	2493	32	193	2	925	21	1
Rožaje	263	86	2	74	61	0	15	0	25	0	0
Šavnik	2	0	0	1	1	0	0	0	0	0	0
Tivat	744	121	56	267	211	7	31	0	49	2	0
Ulcinj	651	210	16	185	153	2	18	0	66	0	1
Žabljak	108	20	9	20	42	0	3	1	13	0	0
Ukupno:	19981	3322	886	5820	6898	114	773	5	2128	33	2

Najviše zapošljavanja je bilo u Podgorici – 6.312 ili 31,59%, zatim u Nikšiću 2.328 ili 11,65% i Budvi 1.727 ili 8,64%. Najmanje zapošljavanja je bilo u Šavniku – 2 lica ili 0,01% i Plavu 14 lica ili 0,07%.

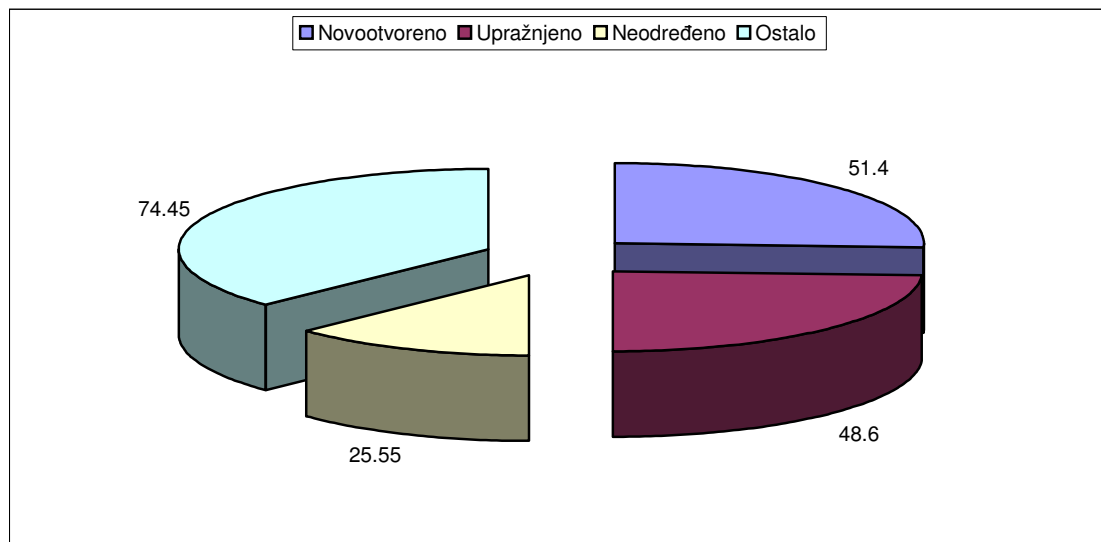
Najviše su zapošljavani srednjoškolci sa četvrtim stepenom stručne spreme – 6.898 ili 34,52%, zatim sa trećim 5.820 ili 29,12%, dok je najmanje zapošljavanja lica sa VIII stepenom obrazovanja – 2 ili 0,01%.

Pregled zapošljavanja prema stepenima stručne spreme, vrsti radnog mjesta i radnog odnosa

Sss	Ukupno	Novootvoreno	Upraznjeno	Neodređeno	Ostalo
I	3322	1663	1659	763	2559
II	886	482	404	203	683
III	5820	3100	2720	1568	4252
IV	6898	3443	3455	1813	5085
V	114	51	63	30	84
VI1	773	383	390	180	593
VI2	5	3	2	1	4
VII1	2128	1134	994	527	1601
VII2	33	12	21	19	14
VIII	2	1	1	1	1
Ukupno	19981	10272	9709	5105	14876

Od ukupnog broja radnih mjesta 10.272 ili 51,4% su **novootvorena radna mjesta**, dok je 9.709 ili 48,6% **upražnjena**. Na **neodređeno** radno vrijeme je zaposleno 5.105 lica ili 25,55%.

Pregled zasnivanja radnog odnosa prema vrsti radnog mjesta i vrsti radnog odnosa:

Pregled zapošljavanja prema djelatnostima:

Djelatnost	Σ	%	Stepen stručne spreme									
			I	II	III	IV	V	VI ₁	VII ₁	VII ₂	VIII	
A Poljoprivreda, lov i šumarstvo	212	1.06	59	8	70	53	0	5	0	17	0	0
B Ribarstvo	39	0.20	9	1	14	13	0	1	0	1	0	0
D Proizvodnja i snadbijevanje električnom energijom, gasom i vodom	228	1.14	41	5	58	77	3	14	0	30	0	0
D Građevinarstvo	1228	6.15	27	95	42	3	289	11	30	0	10	3
E Trgovina na veliko i malo, opravka motornih vozila, motocikala i predmeta za domaćinstvo	6695	33.51	96	23	21	68	2830	21	19	1	2	28
G Prerađivačka industrija	1907	9.54	44	0	86	63	3	542	11	48	0	14
I Finansijsko poslovanje	401	2.01	14	3	24	180	4	40	0	13	3	3
J Aktivnosti u vezi sa nekretninama, iznajmljivanje i poslovne aktivnosti	1162	5.82	12	2	40	6	415	5	60	1	22	0
K Državna uprava i odbrana; obavezno socijalno osiguranje	459	2.30	10	17	31	103	5	37	0	24	9	7
L Obrazovanje	609	3.05	33	7	39	47	3	60	0	41	8	2
LJ Zdravstveni i socijalni rad	650	3.25	57	20	58	316	4	47	0	13	2	1
M Ostale komunalne, društvene i lične uslužne aktivnosti	1639	8.20	40	3	64	2	553	8	63	0	13	4
N Privatna domaćinstva sa zaposlenim licima	5	0.03	1	0	3	1	0	0	0	0	0	0
V Vađenje rude i kamena	429	2.15	83	11	17	6	100	3	15	0	41	0
Z Saobraćaj, skladištenje i veze	1338	6.70	14	4	51	35	4	556	9	96	0	12
Ž Hoteli i restorani	2978	14.90	66	0	24	4	60	823	27	66	2	96
UKUPNO:	1998	100	33	22	88	6	58	19	6898	114	77	3
	1		22	6	19		6898	114	3	5	27	3

2. SARADNJA SA POSLODAVCIMA

Novi koncept rada Zavoda podrazumijeva aktivnu politiku zapošljavanja i aktivan odnos prema svim učesnicima u tom procesu, prije svega prema poslodavcima kao ključnim činiocima, kako za kreiranje, tako i za realizaciju i razvoj programa zapošljavanja.

Projekti koje realizacije Zavod su, pored drugih prednosti, omogućili uspostavljanje socijalnog partnerstva sa poslodavcima i drugim institucijama, koji se dalje razvijaju i unapređuju. Na taj način poslodavci direktno utiču, u određenoj mjeri, i na politiku tržišta rada, kvaliteta ponude radne snage i njenog osposobljavanja za prave-tražene poslove, kao i u opšte na politiku zapošljavanja.

Aktivnosti u prvom polugodu 2008. godine

Saradnja sa poslodavcima za prvih 6 mjeseci 2008. godine je realizovana na kvalitetan način tako što su bili uključeni:

U selekciju i postavljanje kriterijuma za odabir kandidata za obuku,
U komisije za izradu standarada zanimanja i programa obuke odraslih,
U izbor instruktora obuke za praktični dio nastave i
Direktno uključeni kao provajderi obuke.

Poslodavci su uz našu pomoć sve više uključeni i kao izvođači ili provajderi obuke i, zajedno sa Zavodom, pomažu obučanim nezaposlenim licima kako da dođu do potrebnih znanja i vještina tako i da što prije dođu do zaposlenja.

Poslodavci, takođe, učestvuju u i u TV emisijama koje priprema Zavod i na taj način promovišu stručno obrazovanje i obuku, što je uslov za zaposlenje nezaposlenih lica.

Broj izvođača obuke iz godine u godinu povećava se, a samim tim i naša saradnja kroz neposredne kontakte podiže se na veći nivo.

Takođe, uočeno je da povjerenje poslodavaca u instituciju zapošljavanja kao partnera iz godine u godinu raste.

Kako Zavod za zapošljavanje na evidenciji ima sve veće učešće teže zapošljivih lica, to smo planom predvidjeli aktuelizaciju i ovog problema kod poslodavaca i dobili povratnu pozitivnu reakciju koja nas je iznenadila – zainteresovanost za uključivanje takvih lica u rad.

Za sada to nije veliki broj ali već imamo i Rome i lica sa invaliditetom u programima obuke, koji se kasnije i zapošljavaju kod poslodavaca koji organizuju obuku.

Zavod za zapošljavanje svake godine vrši anketiranje poslodavaca na nacionalnom nivou, a od 2006. godine i na nivou regija koje pokrivaju biroji rada.

Za prethodno polugodište urađene su konsultacije sa sektorom za informatiku, biroima rada i timom za saradnju sa poslodavcima oko izrade aplikativnog programa za poslodavce.

Uz pomoć CARDS projekta i experta iz Bugarske urađen je novi upitnik za anketu poslodavaca i dogovoren način daljeg anketiranja u smislu unapređenja i pojednostavljenja postupka.

3. CENTRI ZA OBUKU

Obuka u centrima za obuku odvijala se prema planu i programu rada Zavoda za zapošljavanje Crne Gore za 2008. godinu.

Pregled broja obučanih lica u centrima za obuku:

Obuka	Ukupno	Treneri	Nezaposleni
Herceg Novi	35	-	35
Podgorica	194	-	194
Berane	87	-	87
Ukupno:	316	-	316

Centar za obuku u Herceg Novom

U ovom Centru za obuku za prvih 6 mjeseci 2008. godine, nije bilo obuke za instruktore iz oblasti turizma i ugostiteljstva.

Centar za obuku odraslih iz Herceg Novog organizovao je obuku za zanimanja iz oblasti ugostiteljstva i turizma za ukupno 35 polaznika, za 4 zanimanja: 31 polaznik iz turizma i 4 polaznika iz zanatstva - kuvari, konobari i frizeri.

Od 35 obučanih lica 30 se zaposlilo odmah posle završnog ispita na sezonskim poslovima.

Inače, cilj Centra je da zadovolji potrebe poslodavaca na crnogorskom primorju za obučenom radnom snagom, prvenstveno u vrijeme turističke sezone i time doprinese smanjenju nezaposlenosti u Crnoj Gori.

Centar za obuku u Podgorici

Ovaj Centar, za 6 mjeseci 2008. godine imao je najviše polaznika iz oblasti informatičkog opismenjavanja, tj. omogućavanja sticanja praktičnih znanja za rad na računaru za ukupno 161 nezaposlenih lica.

U ovom Centru je počela aktivnost uključivanja većeg broja nezaposlenih lica u obuku za građevinska zanimanja, te je za prethodnih 6 mjeseci obučeno 26 polaznika .

Također organizovana je i realizovana obuka za zanimanje serviser računara za 7 polaznika.

Ukupno obučениh nezaposlenih lica u ovom centru je 194.

Centar za obuku u Beranama

U ovom Centru u prvih 6 mjeseci 2008. godine obučeno je 87 polaznika iz 3 oblasti: drvoprerade, građevinarstva i mašinstva, za zanimanja: stolar, keramičar i auto-mehaničar.

U programu obuke učestvuju i 6 Roma koji pokazuju veliku zainteresovanost i umijeće za zanimanja za koja se obučavaju.

4. PRIPREMA ZA ZAPOSŁJAVANJE

Aktivnosti Zavoda na planu obrazovanja i obuke, u prvom polugodištu 2008. godine, sprovedene su za lica koja traže zaposlenje, kao i radnike za čijim je radom prestala potreba, u funkciji pripreme za uključivanje u rad.

Ciljevi realizacije obuke su: smanjenje nezaposlenosti, povećanje zapošljivosti lica koja traže zaposlenje kroz unapređenje kvaliteta ponude, zadovoljenje aktuelnih potreba, zahtjeva i uslova rada, kao i ublažavanje nesklada između ponude i tražnje na tržištu rada.

Obim i struktura učesnika obuke utvrđeni su na osnovu:

- iskazanih i sagledanih potreba poslodavaca;
- analize profesionalne strukture lica koja traže zaposlenje i njihovih obrazovnih potreba;
- postojećih i očekivanih potreba tržišta rada za zapošljavanjem novih radnika;
- iskustava u realizaciji programa pripreme u prethodnoj godini;
- raspoloživih finansijskih sredstava.

U tom smislu, u izvještajnom periodu, realizovano je 225 programa obuke za 2.714 polaznika, što je za 323 lica više u odnosu na isti period prošle godine.

Realizovano je 53 programa stručnog osposobljavanja za poznatog poslodavca u kojima je uključeno 335 lica. U 172 programa pripreme za tržište rada uključeno je 2.379 polaznika, od kojih su 493 polaznika programa obuke za zanimanja, dok su 1.886 lica polaznici programa sticanja posebnih znanja.

Obim učesnika obuke utvrđen Programom rada za 2008. godinu iznosi 5.000 lica, od kojih 700 učesnika programa pripreme za poznatog poslodavca i 4.300 učesnika programa pripreme za tržište rada. U prvom polugodištu 2008. godine, programima pripreme obuhvaćeno je 2.714 lica, i time ostvaren plan sa 54,3%.

Programi pripreme za zapošljavanje lica sa evidencije nezaposlenih organizovani su kroz slijedeće oblike obrazovne djelatnosti:

- stručno osposobljavanje lica sa završenom osnovnom školom za poslove za koje je dovoljno niže stručno obrazovanje;
- dokvalifikacija, odnosno inoviranje znanja u okviru istog zanimanja;
- prekvalifikacija, tj. obrazovanje i osposobljavanje za drugo zanimanje, istog, ili višeg stepena stručne spreme;
- stvaranje uslova za zapošljavanje lica sa posebnim potrebama;
- finansiranje školarine za lica koja se pripremaju za deficitarna zanimanja.

Obuke su realizovane po programima koji obuhvataju sadržaje utvrđene standardima znanja za određena zanimanja, uz kontinuirano praćenje od strane stručnih lica koja je angažovao Zavod.

Za realizaciju programa obuke kojima se za zapošljavanje pripamalo 2.714 nezaposlenih lica, opredijeljeno je 904.615,65 eura.

Programi stručnog osposobljavanja za zanimanja

Programi obuke za zanimanja organizovani su u saradnji sa 87 izvođača za 828 nezaposlenih lica i lica za čijim je radom prestala potreba, od kojih je programima pripreme za potrebe zapošljavanja na osnovu konkretnih zahtjeva 31 poslodavaca uključeno 335 lica, dok za potrebe tržišta rada 2.379 lica.

Programima stručnog osposobljavanja, dokvalifikacije i prekvalifikacije nezaposlena lica i lica za čijim je radom prestala potreba sticala su funkcionalna znanja i radne vještine za uključivanje u rad u prerađivačkoj industriji, građevinarstvu, turizmu i ugostiteljstvu, uslužnim i ostalim djelatnostima.

Za rad u prerađivačkoj industriji osposobljena su 288 lica, od kojih za zanimanja poljoprivrede, proizvodnje i prerade hrane 78 lica, 86 lica za drvoprerađivačka zanimanja, 124 za zanimanja metaloprerade i elektrotehnike.

Obukom za rad u građevinarstvu pripremljeno je 157 lica.

U programe stručnog osposobljavanja za rad u turizmu i ugostiteljstvu uključena su 62 nezaposlena lica.

Obukom za rad u uslužnim djelatnostima obučeno je 161 lice, a u ostalim djelatnostima 160 lica.

Za realizaciju navedenih programa stručnog osposobljavanja za zanimanja, opredijeljena su sredstva u visini od 625.890,65 eura.

Programi sticanja posebnih znanja

U programe obrazovanja za sticanja posebnih znanja u cilju podizanja kvaliteta radne snage koja učestvuje na tržištu rada, uključeno je 1.886 lica koja traže zaposlenje.

Programima informatičkog opismenjavanja obuhvaćeno je 1.037 lica, pretežno IV stepena stručne spreme, administrativne grupe zanimanja. U programima su učestvovala i lica VI i VII stepena stručne spreme različitih zanimanja.

Polaznici programa sticanja znanja iz stranih jezika bila su, takođe, lica IV i viših stepena stručne spreme, kojih je obučeno 476.

Za 236 lica sa evidencije Zavoda organizovani su programi sticanja dodatnih znanja za vozače »C«, »D« i »E« kategorije.

Edukacija nezaposlenih lica za ostala posebna znanja (računovođe, poslovne sekretare, turističke vodiče) organizovana je za 137 polaznika.

Za realizaciju programa sticanja posebnih znanja opredijeljena su sredstva u visini od 278.725,00 eura.

U cilju uspješne realizacije planiranih programskih zadataka za tekuću godinu preduzeće se mjere i aktivnosti koje, pored ostalog, obuhvataju:

- Kontinuirano sprovođenje aktivnosti na definisanju profesionalnih potreba lica koja traže zaposlenje i iznalaženja mogućnosti za njihovo zapošljavanje putem odgovarajućih programa obrazovanja i obuke.
- Obezbjediavanje kvalitetnog praćenja profesionalnog napredovanja polaznika obuke.
- Obezbjediavanje adekvatnog praćenja, valorizacije obrazovnih rezultata i sertifikacije stečenih znanja,
- Blagovremena priprema operativnih planova aktivnosti sa jasno utvrđenim zadacima i ciljevima, nosiocima i izvođačima programa, kao i rokovima i dinamikom realizacije pojedinačnih programa.
- Obezbjediavanje finansijskih sredstava za realizaciju planiranih programa pripreme za zapošljavanje.

Pregled broja polaznika obuke za zanimanja i posebna znanja, realizovanih u prvom polugodištu 2008. godine, prikazan po vrstama programa i biroima rada, sa procentom ostvarenja plana:

Biro rada i posebna znanja	Zanimanja	Podgorica	Niškić	Bijelo Polje	Berane	Bar	Herceg Novi	Pijevija	Ukupno	% plana
I za poznatog poslodavca		35	51	99	60	60	14	16	335	47,9
II za tržište rada		149	52	77	136	63	7	9	493	32,9
Grupa zanimanja		184	103	176	196	123	21	25	828	37,6
poljoprivreda i prerada hr.		-	-	37	41	-	-	-	78	52,0
drvoprerada		12	-	29	38	-	7	-	86	43,0
građevinarstvo		51	24	49	10	23	-	-	157	34,9
metaloprerada i elektroteh.		-	55	5	16	39	-	9	124	62,0
turizam i ugostitelj		25	5	1	10	15	6	-	62	15,5
uslužne djelatnosti		69	18	13	36	19	6	-	161	40,2
Ostalo		27	1	42	45	27	2	16	160	40,0
Posebna znanja		685	190	295	284	132	194	106	1.886	67,4
kursevi informatike		380	135	197	94	97	57	77	1.037	64,8
kursevi stranih jezika		179	34	53	80	31	70	29	476	68,0
kursevi za vozače		86	10	30	110	-	-	-	236	63,8
ostala posebna znanja		40	11	15	-	4	67	-	137	105,4
Ukupan broj polaznika		869	293	471	480	255	215	131	2.714	54,3
Procenat ostvarenja plana		45,5	52,3	82,6	91,4	57,3	43,0	52,0	54,3	

5. SEZONSKO ZAPOSŁJAVANJE

Ublažavanje posljedica otvorene nezaposlenosti doprinosi i sezonsko zapošljavanje, kao jedan od programa aktivne politike o zapošljavanju, kojeg realizuje Zavod za zapošljavanje Crne Gore. Ovim programom je u 2008. godini obuhvaćeno 9.000 nezaposlenih lica sa evidencije Zavoda ili 30% nezaposlenih.

Ovaj vid zapošljavanja, se iz godine u godinu potvrđuje sve većim zapošljavanjem nezaposlenih lica sa evidencije Zavoda, i ne samo u turizmu i ugostiteljstvu već i u drugim djelatnostima: građevinarstvu, poljoprivredi, trgovini, zdravstvu i drugo.

Opšta karakteristika sezonskih poslova je njihova specifičnost, zbog sezonskog karaktera rada strateških grana privrede, zbog neravnomjernosti potreba u toku godine, zbog dužine trajanja radnog vremena i uslova u kojima se obavljaju.

Osnovne aktivnosti Zavoda, pored posredovanja u zapošljavanju usmjerene su na podizanje kvaliteta ponude radne snage, radi lakšeg zapošljavanja i smanjenja neusklađenosti ponude i tražnje radne snage na tržištu rada.

Zavod svojim mjerama i aktivnostima nastoji da uposli što veći broj sezonskih radnika, kao i da kod poslodavaca izdejstvuje što povoljnije uslove za njihovo zapošljavanje, bolje

plate, povezivanje radnog staža, smještajne uslove i ishranu, plaćene prevozne troškove i drugo.

Na evidenciji Zavoda za zapošljavanje Crne Gore evidentan je nedostatak kvalitetne turističko – ugostiteljske radne snage za potrebe turističke privrede.

Na evidenciji Zavoda za zapošljavanje Crne Gore na početku godine je bilo 2.415 lica ugostiteljsko turističke struke, dok je za sezonske poslove bilo zainteresovano 3.509 nezaposlenih lica po biroima rada.

Svaki biro rada i kancelarije Zavoda preuzeli su obavezu da realizuju srazmjeran dio plana sezonskog zapošljavanja za 2008. godinu.

Sa realizacijom Plana kroz njegovu veoma opsežnu pripremu i brojne aktivnosti koje su prethodile sa nivoa Zavoda i biroa rada otpočelo se znatno ranije nego u prethodnoj godini.

Ostvarenje Plana sezonskog zapošljavanja za prvih 6 mjeseci ove godine bilo je pod stalnim praćenjem i nadzorom Radne i Operativne grupe Zavoda i lica zaduženih na poslovima sezonskog zapošljavanja po biroima i kancelarijama Zavoda.

Shodno Operativnom planu Zavoda za 2008. godinu, biro i rada su preduzimali brojne i opsežne aktivnosti za pripremu sezonskog zapošljavanja, kako bi ostvarili planirani broj zapošljavanja na sezonskim poslovima i to:

- po svim biroima rada određena su lica koja će se neposredno baviti zapošljavanjem sezonske radne snage;
- sačinjen je pregled nezaposlenih lica, zainteresovanih za sezonski rad;
- iz spiskova korisnika novčane naknade izdvojena su lica ugostiteljsko-turističke struke kao prioriteta za sezonsko zapošljavanje;
- na sajmu turizma u Budvi od 7. do 9. februara 2008. godine Zavod je organizovao berzu rada sezonskog zapošljavanja;
- objavljen je poziv u dnevnim štampanim medijima nezaposlenim licima ugostiteljsko-turističke struke da obavezno konkurišu na objavljena slobodna radna mjesta;
- u toku sezone traženi su spiskovi od poslodavaca za lica koja su konkurisala na raspisani oglas;
- održani su radno operativni sastanci sa predstavnicima privrede;
- održani su sastanci s predstavnicima Republičke inspekcije rada na kojima je postignut dogovor o međusobnoj saradnji i dostavljanju potrebnih podataka vezano za zapošljavanje i radno angažovanje sezonske radne snage;
- dnevno su praćeni novoizašli oglasi za sezonsko zapošljavanje i njihova realizacija sa stanovišta potreba i mogućnosti Zavoda za njihovo popunjavanje;
- praktikovani su stalni kontakti Operativne grupe Zavoda sa biroima iz unutrašnjosti i sa poslodavcima sa primorja.

Prema evidentiranim podacima do 30.6.2008. godine, preko Zavoda za zapošljavanje je oglašeno oko 16.800 sezonskih radnih mjesta, što je za 8,4% više od prethodne godine. Za potrebe turizma i ugostiteljstva traženo je 6.407 radnika, za potrebe trgovine 4.837, poljoprivrede 291, građevinarstva 1696 i za ostale djelatnosti 3.582 radnika.

Na osnovu podataka uočljivo je da je najviše oglašanih slobodnih radnih mjesta za sezonsko zapošljavanje izašlo u primorskim opštinama, ukupno 8.973 ili 60%, sa većim brojem zapošljavanja u privatnom sektoru. Od ukupnog broja potreba od 6.407 ugostiteljskih radnika za šest mjeseci najviše su tražena zanimanja konobar i šanker oko 2.800, kuvara 1.800, pomoćnih ugostiteljskih radnika 1.500, sobarica 500 i u manjem obimu ostala zanimanja, servirke, posloastičari, pekari, portiri, vešerke, baštovani, radnici na plaži spasoici i dr.

Prethodni podaci ukazuju koja su zanimanja najviše tražena i u kom pravcu treba obrazovati nedostajuće kadrove sa potrebnom praksom.

Na vrijeme započete, dobro pripremljene i realizovane brojne aktivnosti sa nivoa Zavoda i biroa rada u cilju realizacije plana sezonskog zapošljavanja prvih šest mjeseci 2008. godine omogućili su njegovo ostvarenje od 5.145 zaposlenih sezonskih radnika, ili ostvarenje planiranog sa 57,1 %.

Ostvarenje ovogodišnjeg Plana sezonskog zapošljavanja po biroima rada izgleda ovako:

R.b.	Biro rada	Plan za 2008.	Ostvarenje plana	Procenat ostvarenja
1.	Podgorica	2800	1196	43%
2.	Herceg Novi	1700	1032	61%
3.	Bar	1800	1273	70%
4.	Nikšić	950	444	47%
5.	Berane	550	338	61%
6.	Bijelo Polje	700	542	77%
7.	Pljevlja	500	320	64%
UKUPNO:		9000	5145	57%

Ostvarenje planiranog obima zapošljavanja sezonskih radnika sa evidencije Zavoda za šest mjeseci ove godine od 5.145 lica je na nivou 2007. godine za isti period. To je ostvareno evidentno većim zalaganjem od strane svih biroa rada u sprovođenju mjera i aktivnosti predviđenih Planom sezonskog zapošljavanja za 2008. godinu, jer se smanjuje ukupan broj lica na evidenciji Zavoda.

Broj angažovanih sezonskih radnika sa evidencije Zavoda od 5.145 nije mali s obzirom na neadekvatnu kvalifikacionu strukturu radne snage, višegodinju neangažovanost, slabu mobilnost, niske zarade, kao i otežane uslove sezonskog rada.

Crnogorski turizam kao prioritetna privredna grana u Republici posljednjih godina je u stalnom usponu, kako po broju turista, stranih i domaćih, tako i po broju ostvarenih noćenja i finansijskih pokazatelja.

Sve to nagovještava pojačanu potrebu zapošljavanja u ovoj važnoj privrednoj grani, pa i sezonskog zapošljavanja, koje se iz godine u godinu značajno povećava.

Pored postignutih rezultata u sezonskom zapošljavanju, naročito u oblasti turističko-ugostiteljske privrede u protekloj godini, i dalje postoji nesklad između potreba za sezonskim radnicima i mogućnosti Zavoda u zadovoljavanju tih potreba iz sljedećih razloga:

- neadekvatna ponuda radne snage (po obimu i kvalitetu) koja bi se mogla sezonski angažovati;
- nedovoljna zainteresovanost nezaposlenih lica za sezonskim radom zbog uslova pod kojima se nudi zaposlenje u turizmu i ugostiteljstvu;
- nedovoljna zainteresovanost poslodavaca za angažovanje sezonske radne snage posredstvom Zavoda iz loših ranijih iskustava;
- prisutnost »rada na crno«, koja pored klasičnih pojava tog rada egzistira u formi »privremenih i povremenih poslova« kao i obavljanja prakse;
- nedovoljna pokrivenost terena od strane inspekcijskih organa a u cilju suzbijanja devijantnih pojava kod sezonskog zapošljavanja.
- neadekvatna teritorijalna raspoređenost postojeće radne snage i tradicionalno njena otežana mobilnost i napuštanje mjesta boravka;
- nedovoljna razvijenost adekvatnih programskih sadržaja koji bi bili u funkciji povećanja kvaliteta ponude u turističko-ugostiteljskoj privredi;
- neadekvatne stimulativne mjere (plate, smještaj i ishrana, prevoz i drugo) pa sezonskim radnicima ove poslove ne čine privlačnim.
- zapošljavanje velikog broja nerezidenata od strane poslodavaca i dr.

Imajući u vidu značajne potrebe za sezonskom radnom snagom te veće mogućnosti zapošljavanja u sezonskim djelatnostima potrebno je:

- nastaviti sa realizacijom predviđenih programa na osposobljavanju lica sa evidencije Zavoda i tako podizati kvalitet njihovih znanja;
- ostvariti blagovremenu saradnju sa poslodavcima koji angažuju sezonsku radnu snagu;
- sprovoditi dosljednu primjenu Vladinih uredbi i mjera u zapošljavanju lica sa evidencije Zavoda.
- ostvariti veću posredničku ulogu biroa rada na područjima njihovog djelovanja u zapošljavanju sezonske radne snage;
- tražiti mogućnosti obezbjeđenja veće stimulacije sezonske radne snage, kako u fazi pripreme, tako i u radnom angažovanju na tim poslovima;
- ostvariti bolju i dosljedniju saradnju sa inspekcijskim organima u pogledu suzbijanja nelegalnog rada u oblasti sezonskog zapošljavanja;
- od strane državnih organa odrediti godišnje kvote radnih dozvola za strance u skladu sa migracionom politikom, stanjem i kretanjem na tržištu rada.

U cilju rješavanja problema na sezonskom zapošljavanju, Zavod za zapošljavanje Crne Gore je pokrenuo brojne inicijative sa državnim institucijama, poslodavcima, inspekcijskim službama, organima lokalne uprave kao socijalnim partnerima radi donošenja potrebne regulative za veće legalno zapošljavanje radne snage i adekvatnog

zapošljavanja sezonskih radnika i njihovog uključivanja u privredne tokove, shodno njenim potrebama i sve većem značaju.

Od mogućnosti i brzine rješavanja nekih od navedenih evidentnih sistematskih problema kod sezonskog zapošljavanja zavisiće i značajnije zapošljavanje i ostvarenje efikasnije uloge Zavoda za zapošljavanje Crne Gore u preduzimanju mjera i aktivnosti ka povećanom sezonskom zapošljavanju.

6. ZAPOŠLJAVANJE PRIPRAVNIKA

Jedna od mjera aktivne politike zapošljavanja koju sprovodi Zavod je podsticanje zapošljavanja pripravnika kroz učešće u finansiranju njihovog stručnog osposobljavanja za samostalan rad.

Ova aktivnost Zavoda se realizuje po dva osnova: saglasno Vladinom programu zapošljavanja pripravnika sa visokom stručnom spremom i Pravilniku o pripremi za zapošljavanje.

U prvoj polovini 2008. godine je sa evidencije Zavoda zaposleno 1.044 pripravnika. Od navedenog broja kroz pomenute programe Zavod je učestvovao u refundiranju pripravnčkih plata za 523 lica.

Realizacijom programa zapošljavanja pripravnika sa visokom stručnom spremom radni odnos je zasnovalo 375 pripravnika. Učešće Zavoda bilo je u visini 80% sredstava predviđenih Opštim kolektivnim ugovorom (plata i topli obrok – bruto iznos).

U Pravilniku o pripremi za zapošljavanje određena su sredstva za finansiranje pripravnika u visini do 80% najnižeg koeficijenta za odgovarajući stepen stručne spreme, prema kriterijumima iz Opšteg kolektivnog ugovora. Shodno ovom Pravilniku zaposleno je 77 lica sa višom i 34 sa srednjom stručnom spremom.

Navedenim Pravilnikom namijenjena su sredstva, u određenom iznosu, za finansiranje pripravnika sa visokom stručnom spremom koji su studije završili sa prosjekom ocjena iznad 8,50. Prema ovom osnovu zaposleno je 37 pripravnika koji ispunjavaju taj uslov.

Pripravnici se najviše zapošljavaju u oblasti državne uprave, zdravstva, obrazovanja i u privrednim društvima. Zanimanja koja se najviše traže sa visokom stručnom spremom su: dipl. pravnici, dipl. ekonomisti, dipl. ing. elektrotehnike, doktori medicine, profesori književnosti i stranih jezika. Sa višom školskom spremom najviše se zapošljavaju ing. računarstva, nastavnici predškolskog obrazovanja, a u srednjoj stručnoj spremi: medicinske sestre, maturanti gimnazije i ekonomski tehničari.

Pregled zapošljavanja pripravnika po djelatnostima

R.b.	Djelatnost	Broj zaključenih ugovora			
		VSS i vss>8,50	VSS	SSS	Ukupno
1.	Državna uprava	76	11	1	88
2.	Školstvo	131	38	2	171
3.	Zdravstvo	34	5	19	58
4.	Sudstvo	22	0	0	22
5.	Advokati	19	0	0	19
6.	Društva sa ograničenom odgovornošću	61	15	8	84
7.	Banke	2	0	0	2
8.	Akcionarska društva	33	1	1	35
9.	Javne ustanove i preduzeća	33	6	3	42
10.	NVO sektor	1	1	0	2
11.	Političke stranke	0	0	0	0
	Ukupno:	412	77	34	523

7. ZAPOŠLJAVANJE NEREZIDENTNIH FIZIČKIH LICA

Postupajući u skladu sa Uredbom o radnom angažovanju nerezidentnih fizičkih lica, Zavod je u prvoj polovini 2008. godine izdao odobrenja za radno angažovanje 32.084 nerezidentnih fizičkih lica (60.303 je broj lica koja se više puta angažuju) na osnovu 6.866 prethodno podnijetih zahtjeva od strane poslodavaca.

Evidentno je da poslodavci angažuju nerezidente na kraći vremenski period, do 30 dana, zbog mogućnosti napuštanja posla od strane angažovanih lica. Nakon isteka predviđenog roka ugovorom o radnom angažovanju poslodavci podnose novi zahtjev za nastavak rada lica koja su već bila radno angažovana, tako da je stvarni broj poslodavaca i angažovanih lica znatno manji.

Nerezidentna lica su angažovana ukupno 1.061.460 dana. Za ovaj period je uplaćena administrativna taksa u iznosu od 2.592.983,75 eura.

Najveći broj nerezidentnih lica angažovano je u opštinama: Podgorici – 11.829, Budvi – 8.780, Herceg Novom – 3.010, Baru – 1.891, Kotoru – 1.758, Danilovgradu – 939, Tivtu – 987, Cetinju – 782, Ulcinju – 473, Nikšiću – 864, dok u Andrijevici, Šavniku i Plavu nije bilo angažovanih nerezidentnih fizičkih lica.

Starosna struktura radno angažovanih nerezidentnih lica je od 20 do 60 godina.

Djelatnosti u kojima je angažovan najveći broj nerezidentnih lica su: građevinarstvo i zanatstvo – 15.085 ili 47,01%, ugostiteljstvo i turizam – 5.417 ili 16,88%, poljoprivreda – 1.998 ili 6,23%, trgovina – 3.615 ili 11,27%, prerađivačka industrija 1.894 ili 5,9% i ostale grane – 4.078 ili 12,71%.

Najveći broj nerezidentnih fizičkih lica je angažovan iz Srbije 11.955, Bosne i Hercegovine – 9.099, Makedonije – 9.069, Kosova – 618, Republike Srpske – 368, Hrvatske – 256, Rusije 142, Rumunije – 21, Kine 13 i ostalih zemalja – 543 lica.

8. ZAPOŠLJAVANJE TEŽE ZAPOŠLJIVIH LICA

Na tržištu rada Crne Gore, poslednjih godina je prisutan trend smanjenja broja nezaposlenih. Uporedo sa ovom pojavom, mijenja se i struktura nezaposlenih. Sve je više lica sa preprekama u zapošljavanju, tj. lica koja se svrstavaju u grupe teže zapošljivih, kao što su: lica sa invaliditetom, dugotrajno nezaposlena lica, zavisnici od alkohola i droge, lica sa hroničnim bolestima, psiho fizičkim problemima, samohrane majke, pripadnici etničkih grupa, tehno ekonomski viškovi, itd. Ova okolnost je nametnula potrebu oblikovanja doktrine i tehnologije rada u rehabilitaciji i zapošljavanju teže zapošljivih lica, koja treba na pregledan i jednostavan način da prezentira proces rada sa njima, organizaciju procesa rada, cilj rada, primjenu različitih metoda i tehnika, upotrebu standarda i kodeksa, uz uvažavanje postojeće situacije, što bi predstavljala dopunu već postojeće tehnologije rada sa nezaposlenim licima.

Na uvođenje standarda u pružanje kvalitetnih usluga i uključivanje teže zapošljivih osoba na tržište rada, odnosno njihovu radnu integraciju i socijalnu promociju ukazuju smjernice Evropske unije i razvojna dokumenta Crne Gore u oblasti tržišta rada i zapošljavanja.

Studija «Doktrina i tehnologija rada sa teže zapošljivim licima» je urađena u saradnji sa Zavodom za podsticanje i razvoj kvaliteta života »Papilot« iz Slovenije.

Sve procedure predviđene tehnologijom rada sa teže zapošljivim licima biće regulisane zakonima i drugim aktima, tako da Zavod aktivno učestvuje u izradi zakonskih rješenja, kao i svih drugih dokumenata koji se odnose na unapređenje položaja teže zapošljivih kategorija lica.

Nakon usvajanja nacionalne Strategije za integraciju osoba sa invaliditetom za period 2008-2016. godine, Zavod je u ovom izvještajnom periodu učestvovao u izradi Akcionog plana za realizaciju Strategije za period 2008-2009. godina i donošenje Zakona o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju lica sa invaliditetom, koji je upućen u skupštinsku proceduru, po hitnom postupku. Cilj ovog zakona je stvaranje uslova za uspješnu profesionalnu rehabilitaciju, povećanje zaposlenosti lica sa invaliditetom i njihovo ravnopravno učešće na tržištu rada, uz otklanjanje barijera i stvaranje jednakih mogućnosti.

Na evidenciji Zavoda, identifikovano je 13.072 teže zapošljivih lica, među kojima je 2.618 lica sa invaliditetom (invalidi rada II i III kategorije i kategorisana lica), što predstavlja 45,3 % od ukupno broja nezaposlenih (28.887). Ovaj broj teže zapošljivih lica utvrđen je trijažom tj. svrstavanjem nezaposlenih osoba prema stepenu zapošljivosti,

odnosno vrsti potrebnog stručnog tretmana, u cilju da se prepreke i problemi koje imaju što brže savladaju. Trijaža je kontinuirana aktivnost Zavoda koja se realizuje u skladu sa već utvrđenim procedurama postojeće tehnologije rada sa nezaposlenim licima, a sprovode je odgovarajući stručnjaci iz Zavoda (savjetnik za zapošljavanje, savjetnik za profesionalnu orijentaciju, savjetnik za pripremu i drugi po potrebi).

U cilju njihovog bržeg zapošljavanja podstiče se realizacija određenih programa aktivne politike zapošljavanja. Cilj ovih programa, nije samo popravljavanje njihovog socijalnog i materijalnog stanja, već i psihološko osnaživanje, integracija u društvo, povećanje vjere u sebe i svoje mogućnosti i podsticanje na samoinicijativno donošenje odluka bitnih za dalji život.

Tako su, u ovom periodu realizovani programi pripreme za zapošljavanje (stručno osposobljavanje, dokvalifikacija i prekvalifikacija), nacionalni i lokalni javni radovi i sufinansiranje prostora i opreme za zapošljavanje lica sa invaliditetom, kojim je obuhvaćeno 369 teže zapošljivih lica, od kojih su invalidi rada - 4, kategorisana lica - 20, tehno ekonomski viškovi - 68, stečajci - 25 i ostali - 251 (gluvoća, slabovidost, kombinovane smetnje i dr.), kod kojih postoji smanjena radna sposobnost, a nemaju status lica sa invaliditetom. Radni odnos je zasnovalo 232 lica, i to: u javnim radovima 231 lice na određeno vrijeme, a jedno lice sa invaliditetom na neodređeno vrijeme, putem sufinansiranja prostora i opreme radnog mjesta. Nakon završetka programa pripreme, određeni broj lica obuhvaćenih ovim programima zasnovaće radni odnos kod poznatog poslodavca.

Intezivirane su aktivnosti na osnivanju Centra za profesionalnu rehabilitaciju - Podgorica, kao institucije namijenjene svim licima, koji bez mreže podrške i dodatnih stručnih usmjerenja nijesu zapošljiva. U njemu bi se realizovali različiti programi prilagođeni potrebama tih lica: trijaža sa motivacijom; psihosocijalna rehabilitacija, programi radne i socijalne uključenosti, sticanje profesionalnih vještina, timska procjena radne sposobnosti i dr., i tek nakon toga bi se utvrđivalo da li su nezaposlena lica spremna za zaposlenje na otvorenom tržištu, u zaštitnim radionicama ili ne bi bili zapošljivi. Programe bi izvodili stručnjaci raznih specijalnosti koji ispunjavaju utvrđene kadrovske standarde.

U tom cilju realizovani su programi za stručne radnike Zavoda koje je pohađalo 23 lica i 20 lica sa evidencije koja imaju visoko obrazovanje a izrazila su spremnost za rad sa teže zapošljivim licima. Ovim programima se stiču osnovna znanja iz područja rada sa ranjivim grupama: kako prepoznati ciljne grupe, upoznavanje procesa rehabilitacije, saradnja sa multidisciplinarnim timom, operativno izvođenje rehabilitacije i dr.

Predstavnici Zavoda su prisustvovali svim okruglim stolovima i seminarima u zemlji i inostranstvu koji se održavaju na temu zapošljavanje lica sa invaliditetom i drugih teže zapošljivih lica.

9. JAVNI RADOVI

Jedan od uspješnih programa aktivne politike zapošljavanja, kojim se ublažavaju posljedice otvorene nezaposlenosti, su javni radovi.

Javni radovi su lokalni i državni programi zapošljavanja, koji se organizuju u cilju sprovođenja programa socijalne zaštite, obrazovnih, kulturnih, komunalnih i ekoloških programa, koji se temelje na društveno korisnom i neprofitabilnom radu. Ovim programima podstiče se otvaranje novih radnih mjesta i podizanje nivoa radnih potencijala, znanja i vještina nezaposlenih lica, a istovremeno se pomaže razvoju lokalnih samouprava.

Dosadašnje iskustvo u izvođenju javnih radova potvrđuje uspješnost ovih programa.

Planom rada za 2008. godinu predviđena je realizacija 53 javna rada u okviru kojih je planirano zapošljavanje 900 lica sa evidencije Zavoda.

U izvještajnom periodu, Zavod je realizovao 72 javna rada u kojima je angažovano 1.134 nezaposlena lica.

Zavod je u saradnji sa ministarstvima, međunarodnim i nevladinim organizacijama realizovao 5 državnih javnih radova, u trajanju od jednog mjeseca, pa do godinu dana, za 333 lica sa evidencije Zavoda. Aktivnosti na realizaciji ovih projekata odnosili su se na razvijanje dodatnih vještina pripadnika romske zajednice sa evidencije Zavoda, koji su sa uspjehom završili program elementarnog funkcionalnog opismenjavanja, njegu starih lica u stanju socijalne potrebe, adekvatnu pripremu crnogorskih opština za turističku sezonu, sezonsko zapošljavanje maturanata, kao i na izradu nacionalnih suvenira.

Takođe, u saradnji sa opštinama, javnim institucijama i nevladinim sektorom realizovano je 67 lokalnih javnih radova u kojima je uključeno 801 lice. Radovi su se izvodili u trajanju od jednog do dvanaest mjeseci, a odnosili su se na borbu protiv bolesti zavisnosti, pružanje usluga djeci i mladima sa teškoćama u razvoju, podsticanje razvoja ruralnog i primorskog turizma, izradu suvenira, sređivanje bibliotekarske građe, uređenje nacionalnih i gradskih parkova, korita i obala rijeka, uslužni servis zanatskih radova, i dr.

Tabelarni pregled broja učesnika javnih radova u 2008. godini

Javni radovi	Broj	Angažovana lica
Državni javni radovi	5	333
Lokalni javni radovi	67	801
Ukupno	72	1.134

Pregled državnih javnih radova po biroima rada:

Biro rada	Državni javni radovi	
	Broj radova	Broj učesnika
Podgorica	4	95
Nikšić	5	49
Bijelo Polje	2	24
Berane	2	38
Bar	2	51
Herceg Novi	2	52
Pljevlja	2	24
Ukupno	5	333

Pregled lokalnih javnih radova po biroima rada:

Biro rada	Lokalni javni radovi	
	Broj radova	Broj učesnika
Podgorica	18	308
Nikšić	5	35
Bijelo Polje	12	183
Berane	15	165
Bar	4	22
Herceg Novi	6	49
Pljevlja	7	39
Ukupno	67	801

"Neka bude čisto"

U cilju adekvatne pripreme za turističku sezonu 2008. godine Ministarstvo turizma i zaštite životne sredine i Zavod zapošljavanja kao i predhodne dvije godine realizuju državni javni rad koji za cilj ima čišćenje i uklanjanje otpada i održavanje magistralnog i regionalnog putnog pojasa u dužini od preko 1.300 km u svim opštinama u Crnoj Gori.

Ovo je istovremeno i državni program zapošljavanje gdje je angažovano 145 teže zapošljivih lica sa evidencije Zavoda. Realizacija projekta u primorskim opštinama je počela u martu, a u sjevernim opštinama u aprilu i trajaće do kraja septembra 2008. godine.

Partneri u projektu pored Zavoda su: Ministarstvo turizma i zaštite životne sredine, Ministarstvo pomorstva i saobraćaja, Ministarstvo prosvjete i nauke, Javno preduzeće morsko dobro, "Crnogoraput", sve opštine i javna komunalna preduzeća. I ove godine kao partner u projektu uključeno je Njemačko društvo za razvoj "GTZ" koje je finansijski

podržalo Pilot projekat "Eko patrola" u 30 osnovnih škola. Projekat je usmjeren na edukovanje djece uzrasta 10–15 godina i osmišljen je kao aktivnost koja podstiče djecu da uoče i prepoznaju ekološke probleme u svojoj okolini kao i da se aktivno uključe u njihovo rješavanje.

Akcija "Neka bude čisto" je zahvaljujući značajnim vizuelnim efektima i njenom doprinosu i unapređenju imiđa Crne Gore kao ekološke države dva puta dobijala nagradu "Wild Beauty Award" za podizanje kvaliteta turističkog proizvoda u Crnoj Gori.

Tokom ove godine postavljeno je 150 kanti za smeće pored magistralnog pojasa, kao i bilbordi u svim opštinama. Emitovaće se spotovi "Neka bude čisto" na svim TV stanicama, a publikacije sa auto kartom Crne Gore i papirne kese sa sloganom «Neka bude čisto» dijeliće se na graničnim prelazima i benzinskim pumpama.

"Njega starih lica"

Program "Njega starih lica u Crnoj Gori" realizuje se u formi državnog programa zapošljavanja od maja 2005. godine u sedam opština u Crnoj Gori, i to u: Baru, Herceg Novom, Podgorici, Nikšiću, Bijelom Polju, Pljevljima i Beranama, od maja 2006. godine u opštinama: Kotor, Tivat, Budva, Ulcinj, Cetinje, Danilovgrad i Rožaje, a početkom 2008. realizacija Projekta otpočela je i u opštini Plav. U ovom Programu ukupno je angažovano 164 nezaposlena lica (gerontodomaćica) u pružanju pomoći za 1.138 starih lica. Riječ je o modelu kućne pomoći starim licima, koja se prvenstveno ogleda u fizičkom zbrinjavanju i socijalno–psihološkoj podršci starim licima, a sve u cilju podizanja kvaliteta života u starosti.

Korisnici Projekta su stara lica u stanju socijalne potrebe, lošeg zdravstvenog ili materijalnog stanja, sa teškoćama u održavanju domaćinstva. Usluge koje se pružaju starim licima su: neki od vidova pomoći u kući, pomoć pri odlasku kod ljekara, razgovor ili kupovina, pomoć pri ličnoj higijeni, šetnji, rekreaciji ili druge vrste pomoći.

U skoro svim opštinama određenom broju starih lica u stanju socijalne potrebe je dodjeljivana novčana pomoć od strane centara za socijalni rad i opština, kao i pomoć u namirnicama, higijenskim paketima i opremi za kuću, koje su obezbijedila pojedina preduzeća.

U maju 2007. godine 176 gerontodomaćica je dobilo sertifikat o stečenim znanjima i radnim vještinama iz oblasti rada i pružanja starim licima. To je bila prva generacija u Crnoj Gori koja je obučena za zanimanje gerontodomaćica, za zanimanje koje nije formalizovano kroz redovni obrazovni sistem.

Treba istaći da novi Sporazum o finansiranju projekta "Njega starih lica" podrazumijeva novi model finansiranja na način što 50% sredstava obezbjeđuju Republičke institucije, (Zavod, Ministarstvo zdravlja i socijalnog staranja i Fond PIO), a ostalih 50% sredstava obezbjeđuju opštine. Na ovaj način predviđeni su stabilni izbori finansiranja koji potvrđuju i pretpostavljaju održivost ovog humanog projekta.

Napori Zavoda za zapošljavanje biće usmjereni u pravcu pravilne implementacije ovog projekta kroz uspostavljanje mreže socijalnih usluga koje treba da pružaju centri za socijalni rad u opštinama a koji podrazumijeva uvođenje standarda u ovoj oblasti u skladu sa Evropskom praksom.

10. PROFESIONALNA ORIJENTACIJA

Ciljevi koji su postavljeni Planom rada u 2008, kako bi se unaprijedio kvalitet rada u profesionalnoj orijentaciji su sljedeći:

- informisanje cjelokupne populacije učenika, studenata i nezaposlenih o uslovima i zahtjevima tržišta rada, programima upisa u škole i mogućnostima za školovanje i zapošljavanje u Crnoj Gori i van nje;
- pojačan rad sa pripadnicima RAE populacije na opismenjavanju i sticanju stručnih kvalifikacija;
- informisanje i osposobljavanje određenog broja vanjskih partnera za otvaranje centara za rehabilitaciju;
- uspostavljanje partnerskih odnosa sa različitim institucijama kroz rad na zajedničkim projektima;
- uspostavljanje regionalnih veza radi izvođenja projekata koji će obuhvatiti više zemalja u regionu;
- pokretanje istraživačkih projekata vezanih za problematiku profesionalne orijentacije i zapošljavanja.

U prvoj polovini godine realizovani su neki od postavljenih ciljeva.

Najznačajnije novine u profesionalnoj orijentaciji u tekućoj godini su bile:

- otvaranje CIPS-a u Baru,
- rad na profesionalnoj orijentaciji pripadnika RAE populacije,
- završetak rada na Doktrini rada sa teško zapošljivim licima i
- realizacija pilot-projekta "Uspjet ću".

Profesionalno informisanje učenika odvijalo se kroz učestvovanje savjetnika za profesionalnu orijentaciju u 11 TV i radio emisija sa različitim temama, vezanim za izbor profesije, upis u škole i aktivnosti Zavoda na tom polju. Oko 20 novinskih članaka o aktivnostima iz profesionalne orijentacije objavljeno je u različitim dnevnim i nedjeljnim novinama.

Štampani su i distribuirani učenicima završnih razreda: informator za učenike osnovnih, u tiražu od 10.000, i srednjih škola, u tiražu od 6.000 primjeraka. Za informator namijenjen učenicima završnih razreda srednjih škola napravljena je i elektronska verzija na sajtu CIPS-a. Informatore je pratila i odgovarajuća prezentacija u medijima.

Kada je u pitanju **profesionalno savjetovanje**, Kompletan tretman, koji uključuje testiranje i eksplorativni intervju uz procjenu profesionalnog problema, definisanje

strategije rješavanja problema i pisanje psihološkog nalaza, obavljen je sa 35 učenika osnovnih i 87 učenika srednjih škola. Dinamika u oblasti profesionalnog savjetovanja bila je uobičajena - najintenzivnije aktivnosti dešavale su se od aprila do juna, pred kraj školske godine.

Od februara do aprila najintenzivnije su bile aktivnosti na **profesionalnoj selekciji** nezaposlenih za obuke u oblasti ugostiteljstva i zanatskih zanimanja 3. stepena. Selekcija je obavljena prema dogovorenoj proceduri: kandidati su testirani u grupama formiranim prema zanimanjima za koja su se izjasnili u inicijalnom intervjuu; zatim su pozivani na individualne intervjuje. Uz konsultacije sa savjetodavcima i pedagogom, kandidati su odabirani za obuku, nakon čega bi kroz jednodnevni motivacijski seminar upoznali ostale kandidate sa kojima će pohađati obuku. Kroz posebno osmišljen program radionica kandidati su pripremani za obuku. U sklopu programa selekcije održano je i 8 jednodnevnih seminara sa grupama nezaposlenih koji su upućeni na obuku.

Savjetnici za profesionalnu orijentaciju, kroz programe **informacijsko-motivacijskih seminara za nezaposlene**, učestvovali su u obuci ove populacije za primjenu aktivne politike zapošljavanja. U periodu od januara do jula 2008. godine je kroz program informativno-motivacionih seminara uključeno 384 nezaposlenih lica.

Izvještaji svih trenera koji su uključeni u program informacijsko-motivacijskih seminara govore nedvosmisleno o zadovoljstvu učesnika zbog učešća na seminarima i povećanom nivou motivacije za traženje zaposlenja nakon njih. Komunikacija u grupama, prema procjeni trenera i anketama koje sami učesnici popunjavaju nakon seminara, je otvorena, razmjena osjećanja i misli spontana. Znanja i vještine koje se na seminaru stiču: priprema strukture intervjuja, vježbanje neverbalnih tehnika za nastup pred poslodavcem, pisanje kvalitetne molbe i biografije kako bi se svoje kvalifikacije, iskustva i sposobnosti predstavili na profesionalan način, prikupljanje referentnih preporuka i sl, pružaju nezaposlenima, prema njihovom mišljenju izraženom kroz feed-back nakon seminara, osjećaj sigurnosti i podstiču pozitivan način razmišljanja prilikom traženja zaposlenja.

Saradnja sa javnim medijima je nastavljena kroz: učešće u TV emisijama koje Zavod redovno priprema, kontakt emisijama o pojedinim temama interesantnim za javnost, obavještavanje o aktuelnim dešavanjima putem saopštenja na radiju i u dnevnim novinama i pisanje članaka o temama iz profesionalne orijentacije u stručnim novinama. Svi savjetnici za profesionalnu orijentaciju u izvještajnom periodu koristili su javne medije kao sredstvo profesionalnog informisanja u svakodnevnom radu.

Posebna pažnja bila je posvećena *obukama i zapošljavanju lica sa faktorima otežanog zapošljavanja (lica sa invaliditetom, Romi)*. Izrada dokrtine rada sa teško zapošljivim licima je u završnoj fazi. U drugoj polovini 2008. godine studija će biti dovršena.

Ostale aktivnosti

Izvedeno je istraživanje o motivaciji nezaposlenih za uključivanje u programe APZ. Istraživanje je sprovedeno radi izrade diplomskog rada stipendistkinje Zavoda. U istraživanju su učestvovali svi biroji rada, a obuhvaćeno je ukupno 240 ispitanika.

Rezultati istraživanja su objavljeni u časopisu Tržište rada i predstavljeni stručnoj javnosti na godišnjem regionalnom skupu psihologa.

Edukacija

Pilot projekat za rad sa teško zapošljivim kategorijama je bio organizovan u prvoj polovini godine, za grupu od 14 lica u Birou rada Podgorica. Obuka je trajala 5 nedjelja. Obuka saradnika Zavoda, Centara za socijalni rad i nevladinih organizacija za projekat UNDP-a je organizovana za 30 lica u maju, u trajanju od 3 dana, u biroima rada Bar, Berane i Nikšić.

U saradnji sa Asocijacijom za demokratski prosperitet ZID i OSCE, Zavod je uključen u proces razvoja Strategije za razvoj volonterizma, kroz učešće na nekoliko konsultacija i skupova vezanih za ovu temu.

Projekti za pripadnike RAE populacije

Kada je riječ o većim projektima namijenjenim RAE populaciji, u toku je obuka lica od funkcionalnog opismenjavanja do stručnog osposobljavanja. Projekt se realizuje u saradnji sa Fondacijom za školovanje i stipendiranje Roma, Centrom za stručno obrazovanje i njemačkom Agencijom za obrazovanje odraslih (DVV International) i veći dio troškova već je odobren od strane Evropske agencije za rekonstrukciju i razvoj. U prvoj polovini 2008. godine je realizovana VET komponenta projekta. Ukupno 60 pripadnika RAE populacije završilo je obuku za pomoćna zanimanja iz oblasti građevinarstva, ugostiteljskih i ličnih usluga. Osim ove obuke, većina ovih kandidata dobila je osnovna znanja iz informatike i položila vozački ispiz za B kategoriju.

Projekat u saradnji sa UNDP-jem je kompleksnijeg sadržaja, jer je, osim funkcionalnog opismenjavanja i stručnog osposobljavanja, planirana i podrška preduzetnicima iz redova RAE populacije.

U saradnji sa Omladinskom organizacijom Juventas iz Podgorice započet je rad na novim projektima vezanim za profesionalnu orijentaciju djece i omladine u naseljima "Budo Tomović" i Pod Trebjesom U Nikšiću, u kome će učestvovati 30 mladih lica romske nacionalnosti. Projekat je usmjeren na upoznavanje potencijala učesnika, kao i neformalnog obrazovnog sistema i potreba tržišta rada

Za razvoj projekata sa pripadnicima RAE populacije značajan je kontakt sa međunarodnim donatorima i učešće na međunarodnim skupovima i konferencijama, kojih je bilo nekoliko i u 2007. godini (u Tirani i Podgorici).

11. CENTAR ZA LJUDSKE RESURSE

Centar za ljudske resurse je u prvom polugodištu 2008. godine realizovao, i učestvovao u realizaciji brojnih, kako istraživačkih tako i operativnih aktivnosti. Projekti i aktivnosti su slijedeći:

Anketa poslodavaca

Centar za ljudske resurse Anketu poslodavaca realizuje kao redovno godišnje konsultovanje poslodavaca u cilju stvaranja što konkretnije slike tržišta rada, zaposlenosti, potreba poslodavaca kao i kvaliteta i intenziteta saradnje poslodavaca sa Zavodom za zapošljavanje. U martu je prezentovana nacionalna anketa 07/08 a tokom slijedećeg mjeseca i 7 regionalnih anketa. Ankete su završene u januaru ali je njihova medijska prezentacija uslijedila kasnije. Odmah po završetku prošlogodišnje ankete, uslijedile su pripreme na anketi 08/09. U toku realizacije pripremne faze, učešće u radu grupe za anketu, uzela je bugarska ekspertkinja za statistiku i ekonometriju angažovana od strane WYG International-a u okviru projekta » Reforma tržišta rada i radne snage » CARDS III. Kao rezultat tog rada dobijen je novi upitnik sa znatno manjim brojem pitanja ali sa obuhvatom svih oblasti koje su tretirane i prethodnim upitnicima. Novina je i izrada priručnika za realizaciju ove i svake naredne ankete poslodavaca. Izradom priručnika se težilo i tome da se relevantne osobe i institucije informišu na pravi način o stanju na tržištu rada u Crnoj Gori kao i da im se, navođenjem slučajeva iz prakse drugih zemalja u ovoj oblasti, omogući komparacija sa stanjem u našoj zemlji.

CARDS – Reforma tržišta rada i radne snage

Projekat Reforma tržišta rada i radne snage koji se realizuje u okviru programa CARDS III sastavljen je od tri komponente. Centar za ljudske resurse je uključen u sve tri komponente. U prvoj se radilo na reviziji strateških dokumenata politike zapošljavanja i razvoja ljudskih resursa i kao rezultat rada dobijena je Revidirana strategija zapošljavanja i razvoja ljudskih resursa do 2011. godine kao i Nacionalni akcioni plan 2008/2009. Navedena dokumenta su već u proceduri usvajanja od strane Vlade CG. Potrebno je istaći da se u okviru Nacionalnog plana pristupilo i unaprjeđenju programa pripravnika kako bi se istim omogućilo sticanje većeg i kvalitetnijeg kvantuma znanja, pripravnici kao licima koja su direktni učesnici. Druga komponenta se ticala razvoja ljudskih resursa ne samo u oblasti zapošljavanja već na nacionalnom nivou. Rezultat rada je Bijela knjiga kao nacrt strategije razvoja ljudskih resursa.

Treća komponenta se ticala prikupljanja i unaprjeđenja informacija sa tržišta rada, u okviru ove komponente se radilo na razvoju Ankete poslodavaca. Ova komponenta je obuhvatila i studijsku posjetu Republici Irskoj kao i Sjevernoj Irskoj. Posjeta je omogućila upoznavanje sa subjektima tržišta rada u pomenutim zemljama kao i pozitivnim i negativnim primjerima iz prakse istih. Projekat studijske posjete je predviđao i organizaciju završne konferencije u Crnoj Gori kako bi se što više osoba relevantnih subjekata upoznalo sa praksom i funkcionisanjem tržišta rada u ovim zemljama. U okviru ove komponente Centar je učestvovao i u realizaciji trodnevnog

seminara o informacijama tržišta rada koji je organizovan u Institutu za strateške studije i prognoze.

IPA

U okviru pripreme za korišćenje sredstava iz fonda IPA, Centar je učestvovao u radu seminara i radionica organizovanih od strane Sekretarijata za evropske integracije kao i u pripremi i izradi projekata kojima će Zavod zajedno sa Ministarstvom zdravlja, rada i socijalnog staranja kao i Ministarstvom nauke i prosvjete i drugim relevantnim institucijama, aplicirati za sredstva ovog fonda. Rezultat rada je projekat oko kojeg se trenutno pregovara sa Delegacijom Evropske komisije. Fokus projekta je institucionalni razvoj subjekata u projektu, razvoj lokalnih partnerstava kao i profesionalno usmjeravanje i informisanje.

Vodič za svršene osnovce

Početak godine započet je projekat izrade Vodiča za svršene osnovce, koji je imao za cilj da što bolje i kvalitetnije upozna buduće srednjoškolce sa mogućnostima daljeg školovanja i važnošću odabira pravog profesionalnog puta. Projekat je predvidio organizaciju velikog broja sastanaka sa psiholozima i pedagozima osnovnih škola kao i sa roditeljima budućih srednjoškolaca. Projekat je okončan štampanjem vodiča sa neophodnim podacima o tržištu rada kao i relevantnim informacijama o svim srednjim školama u Crnoj Gori.